

Регулярні звіти про доходи і видатки Державного бюджету України мають бути оприлюднені.

Контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використання здійснює Рахункова палата.

Конституція України (статті 95 і 98)

**ВИСНОВОК
ЩОДО ВИКОНАННЯ
ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ
ЗА ДЕВ'ЯТЬ МІСЯЦІВ 2014 РОКУ**

**Висновок щодо виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2014 року підготовлено департаментом з питань бюджетної політики і затверджено постановою Колегії Рахункової палати.
Рахункова палата України, 2014.**

Відповідальний за випуск:
заступник директора департаменту
з питань бюджетної політики
Тесленко О. І.

© Рахункова палата України.
Матеріал офіційний. При використанні
посилання на Рахункову палату обов'язкове.

З М І С Т

I. ЗАГАЛЬНІ ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ Й ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	4
II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	13
III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ.....	21
IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ	44
V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ	51
ВИСНОВКИ.....	59
ПРОПОЗИЦІЇ.....	60

Відповідно до вимог Бюджетного кодексу України і Закону України „Про Рахункову палату”, Колегія Рахункової палати затвердила Висновок щодо виконання Державного бюджету України за дев'ять місяців 2014 року.

Висновок Колегії Рахункової палати підготовлений на основі квартального звіту про виконання Державного бюджету України, місцевих бюджетів та зведеного бюджету станом на 01.10.2014, поданого Державною казначейською службою Рахунковій палаті листом від 05.11.2014 № 15-08/1533-24410, звітних та інформаційно-аналітичних даних Міністерства фінансів, Державної фіскальної служби, Державної казначейської служби, Національного банку, Державної служби статистики, Фонду державного майна.

I. ЗАГАЛЬНІ ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ Й ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. За дев'ять місяців 2014 року доходи державного бюджету загалом становили 260 млрд 869,4 млн грн, або 68,3 відс. річного плану (382 млрд 225,0 млн гривень). Видатки державного бюджету здійснені в сумі 298 млрд 766,4 млн грн, або 65,3 відс. річного плану (457 млрд 511,9 млн гривень).

До загального фонду державного бюджету надійшло доходів у сумі 228 млрд 713,9 млн грн, або 96,6 відс. плану на січень – вересень (236 млрд 762,3 млн грн) і 71,0 відс. річного плану (321 млрд 993,5 млн гривень). Видатки загального фонду становили 261 млрд 482,6 млн грн, або 92,7 відс. плану звітного періоду (281 млрд 965,6 млн грн) і 68,0 відс. річного плану (384 млрд 597,4 млн гривень).

До спеціального фонду державного бюджету отримано доходів у сумі 32 млрд 155,5 млн грн, або 53,4 відс. річного плану (60 млрд 231,5 млн гривень). Видатки спеціального фонду становили 37 млрд 283,8 млн грн, або 51,1 відс. річного плану (72 млрд 914,5 млн гривень).

Державний бюджет загалом виконано з дефіцитом у сумі 40 млрд 105,1 млн грн, або 49,9 відс. річного плану, у тому числі загальний фонд – 32 млрд 332,6 млн грн, або 71,3 відс. плану на січень – вересень (45 млрд 369,5 млн грн) і 51,7 відс. річного плану (62 млрд 565,7 млн грн), спеціальний фонд – 7 млрд 772,5 млн грн, або 43,6 відс. річного плану (17 млрд 819,9 млн гривень).

Загальний обсяг фінансових ресурсів державного бюджету становив 488 млрд 563,2 млн грн, у тому числі надійшло доходів на суму 260 млрд 869,4 млн грн, отримано надходжень для фінансування бюджету – 226 млрд 404,1 млн грн, повернено кредитів – 1 млрд 289,7 млн гривень.

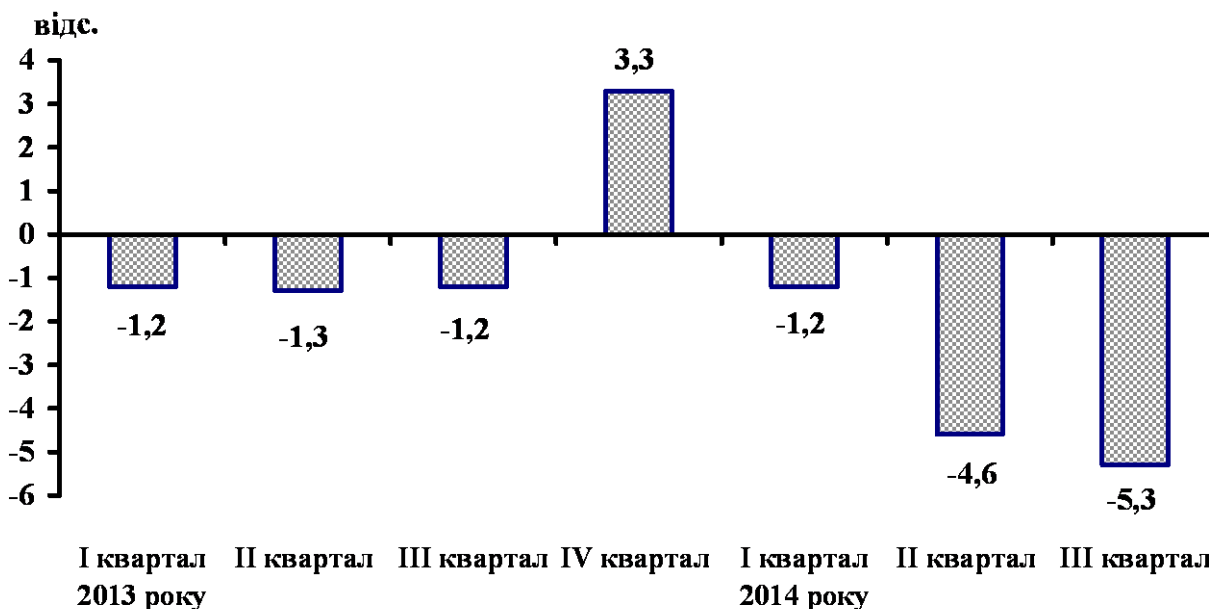
Фінансові ресурси державного бюджету спрямовані переважно на здійснення видатків – 298 млрд 766,4 млн грн, погашення державного боргу – 70 млрд 786,1 млн грн, придбання цінних паперів – 96 млрд 609,6 млн грн, надання кредитів – 3 млрд 497,8 млн гривень.

Загалом залишок бюджетних коштів, що обліковується на рахунках державного бюджету, з початку року зріс на 20 млрд 190,4 млн грн, або 65,5 відс., і на 01.10.2014 становив 51 млрд 26,9 млн грн, у тому числі загального фонду – на 14 млрд 464,0 млн грн – до 14 млрд 508,4 млн грн, спеціального фонду – на 5 млрд 726,4 млн грн – до 36 млрд 518,5 млн гривень.

1.2. У січні – вересні поточного року виконання Державного бюджету України відбувалося в умовах наростаючого спаду економіки, що негативно вплинуло на виконання державного бюджету (діаграма 1). За експертною оцінкою Рахункової палати, у звітному періоді зниження реального валового внутрішнього продукту становило 3,9 відс. і перевищило річний прогноз (3,0 відсотка). Проте прогноз макроекономічних показників, врахований при визначенні параметрів державного бюджету на 2014 рік, не переглянуто.

Діаграма 1. Зростання (скорочення) реального ВВП у 2013 – 2014 роках

(у відс. до відповідного періоду попереднього року)

Показники державного бюджету на 2014 рік визначалися з урахуванням основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку, схвалених постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 978 зі змінами та доповненнями, внесеними постановою від 25.03.2014 № 82 (таблиця 1). Відповідно до вимог частини першої статті 52 Бюджетного кодексу України, Уряд має щокварталу здійснювати оцінку відповідності основних

прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України показникам, врахованим при затвердженні державного бюджету, і у разі відхилення оцінки від прогнозу може вносити зміни до закону про державний бюджет. Натомість Кабінет Міністрів України постановою від 27.08.2014 № 404 „Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2015 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2016 і 2017 роки та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України” визнав постанови від 18.12.2013 № 978 і від 25.03.2014 № 82, якими визначалися основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку на 2014 рік, такими, що втратили чинність.

Таблиця 1

Основні показники економічного і соціального розвитку

№ з/п	Показники	2013 рік січень- вересень, фактично	2014 рік	
			враховано при визначенні показників державного бюджету	січень- вересень, фактично
1.	Валовий внутрішній продукт реальний, у відс. до відповідного періоду попереднього року	98,7*	97,0	96,1*
2.	Індекс споживчих цін до грудня попереднього року, відс.	99,4	112,0	116,2
3.	Індекс цін виробників промислової продукції до грудня попереднього року, відс.	102,1	112,3	127,4
4.	Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, грн	3 227	3 379	3 413
5.	Індекс реальної заробітної плати, у відс. до відповідного періоду попереднього року	109,1	95,4	96,0
6.	Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн дол. США	-10 742	-12 604	-3 259
7.	Експорт товарів і послуг, млн дол. США	63 183	82 711	53 160
	у відс. до відповідного періоду попереднього року	94,0	96,9	84,1
8.	Імпорт товарів та послуг, млн дол. США	-73 925	-95 315	-56 419
	у відс. до відповідного періоду попереднього року	96,1	94,7	76,3

* За оцінкою Рахункової палати.

У промисловості випуск продукції скоротився на 8,6 відс., зокрема в переробній – на 9,4 відс., добувній – на 9,0 відсотка. Одним із основних чинників падіння промислового виробництва, враховуючи значну експортозалежність національної економіки і нерозвиненість внутрішнього ринку, є погіршення умов зовнішньої торгівлі. Так, у січні – вересні найбільше знизилися обсяги виробництва в галузях, орієнтованих на експорт: машинобудуванні – на 20,3 відс., хімічній промисловості – на 14,7 відс., металургійній – на 13,7 відс., а також у пов’язаних з ними видах діяльності: добуванні кам’яного і бурого вугілля – на 19,8 відс., виробництві коксу і коксопродуктів – на 16,4 відсотка. Серед регіонів у січні – вересні поточного року обсяги випуску промислової продукції найбільше скоротилися в Луганській області – на 30,0 відс., в Донецькій області – на 24,3 відс. і місті Києві – на 14,2 відсотка. В результаті частка Донецької і Луганської областей у

загальному обсязі реалізованої промислової продукції знизилася з 25,0 відс. до 20,9 відсотка.

У будівництві обсяг продукції знизився на 17,2 відс. внаслідок скорочення нежитлового будівництва на 30,8 відс. при зростанні будівництва житла на 4,8 відсотка.

Скорочення виробництва в промисловості та виконаних робіт у будівництві призвело до зниження на 14,0 відс. оптового товарообороту і на 6,5 відс. вантажообороту.

Внаслідок зниження купівельної спроможності населення, зумовленого падінням реальних доходів населення, суттєвим підвищенням цін на більшість груп товарів, оборот роздрібної торгівлі у січні – вересні скоротився на 5,3 відсотка. Найбільше оборот роздрібної торгівлі знизився в Луганській області – на 35,0 відс., Донецькій області – на 19,9 відс. і Волинській області – на 6,6 відсотка.

Єдиним видом економічної діяльності, де збільшився обсяг виробництва, є сільське господарство. У січні – вересні обсяги сільськогосподарського виробництва зросли на 16,0 відс., що зумовлено збільшенням обсягів продукції рослинництва на 22,8 відсотка. Зазначене пов'язане з більш сприятливими, порівняно з попереднім роком, погодними умовами у вересні для збору сільськогосподарських культур. Так, площі, з яких зібрано врожай соняшнику, в 1,7 раза більші, ніж на початок жовтня попереднього року, кукурудзи на зерно – в 1,4 раза, сої – в 2,8 раза, цукрових буряків – у 2,2 раза.

Падіння ділової активності у більшості видах економічної діяльності призвело до зменшення суб'єктами господарювання інвестицій. Обсяг освоєних капітальних інвестицій у січні – вересні поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зменшився загалом на 23,0 відс., у промисловості – на 25,4 відсотка.

1.3. Експорт товарів, за даними Національного банку, у січні – вересні поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, знизився на 4 млрд 341 млн дол. США, або 9,1 відс., що спричинено скороченням експорту до Російської Федерації та інших країн Митного союзу (діаграма 2).

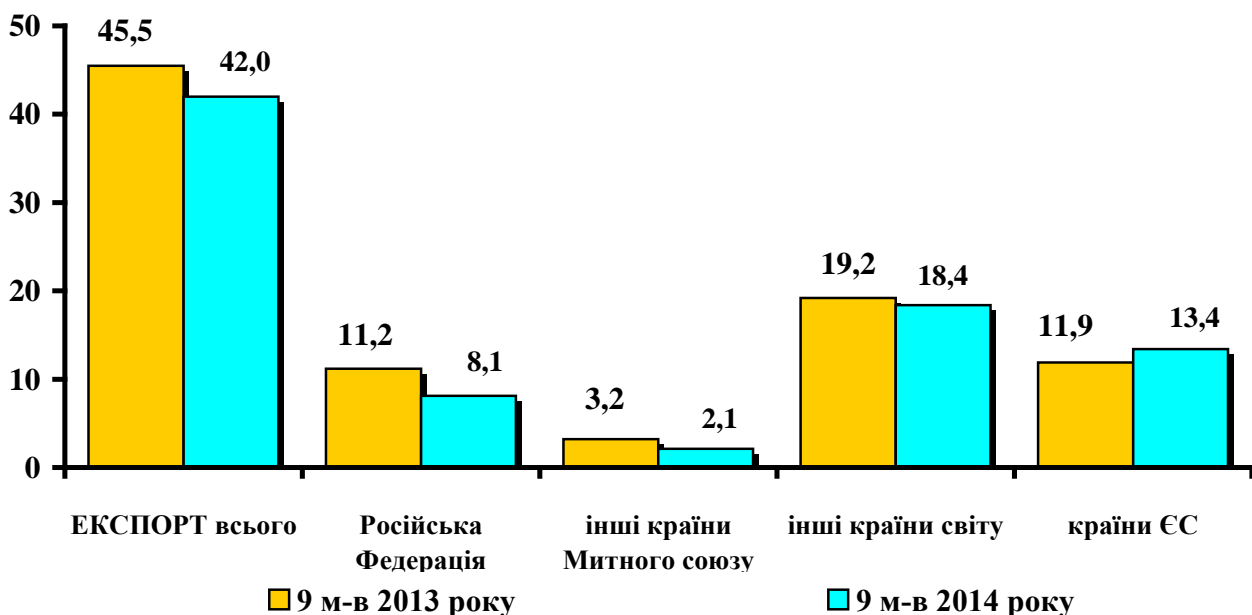
Найбільше скоротився експорт продукції машинобудування – на 1 млрд 996 млн дол. США, або 25,1 відс., хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості – на 1 млрд 201 млн дол. США, або 25,8 відс., і металургії – на 1 млрд 70 млн дол. США, або 8,0 відсотка. При цьому найбільше зріс експорт продукції сільського господарства і продуктів її переробки, особливо зернових культур та олії.

На обсяг експортних операцій негативно вплинуло введення Російською Федерацією й іншими країнами Митного союзу обмежень на ввезення української продукції. Як наслідок, у січні – вересні поточного року експорт товарів до Російської Федерації, за даними Державної служби статистики,

знизився на 27,3 відс., до інших країн Митного союзу – на 33,8 відсотка. У результаті частка Російської Федерації в загальному обсязі експорту зменшилася з 24,6 відс. у січні – вересні попереднього року до 19,4 відс., Білорусі і Казахстану – з 7,0 до 5,0 відс. відповідно. Водночас внаслідок, зокрема, лібералізації доступу українських товарів експорт на ринки Європейського союзу зріс на 12,3 відс., що призвело до збільшення частки країн Євросоюзу в загальному експорті товарів з 26,2 до 31,8 відсотка. Експорт до Єгипту зріс на 28,8 відс., а його частка в загальному експорті товарів збільшилася з 3,5 до 5,0 відсотка. Проте зазначене не компенсувало зменшення обсягів експорту до країн Митного союзу і на інші світові ринки.

**Діаграма 2. Експорт товарів
у січні – вересні 2013 – 2014 років**

млрд дол. США

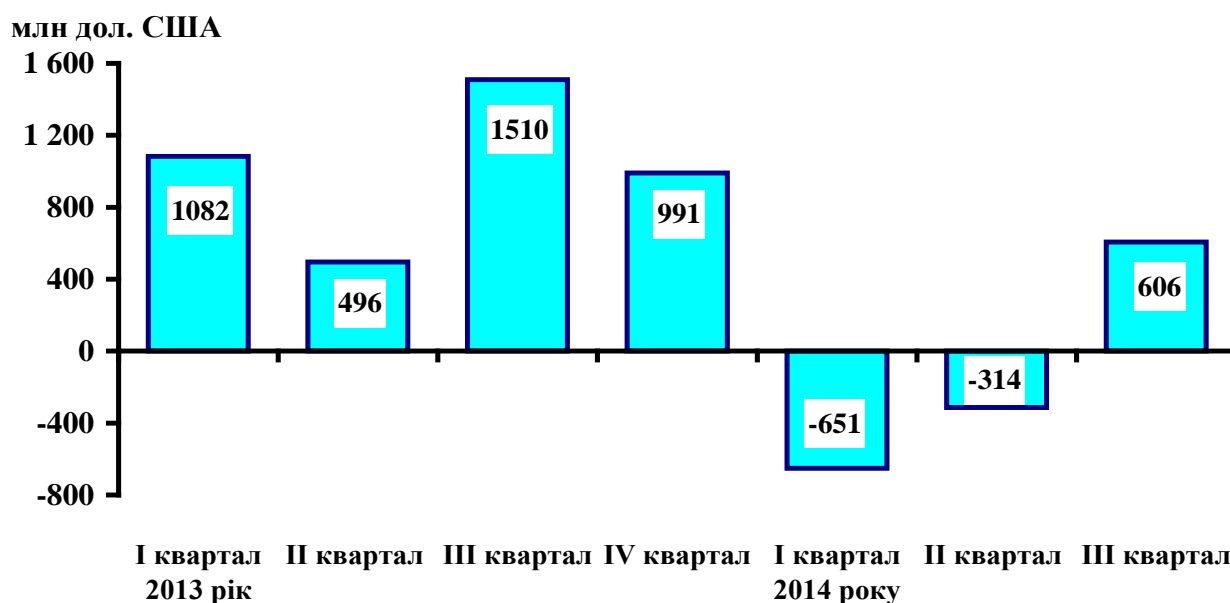
Імпорт товарів у січні – вересні поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, знизився на 15 млрд 385 млн дол. США, або 24,8 відсотка. Найбільше, через зниження інвестиційного і споживчого попиту, скоротився імпорт продукції машинобудування – на 5 млрд 405 млн дол. США, або 37,3 відс., природного газу і вугілля – на 3 млрд 736 млн дол. США, або 23,9 відс., чорних і кольорових металів та виробів з них – на 1 млрд 264 млн дол. США, або 33,1 відс., продовольчих товарів – на 1 млрд 220 млн дол. США, або 21,1 відсотка. Як наслідок, дефіцит торговельного балансу, що є основною складовою рахунку поточних операцій платіжного балансу, зменшився на 7 млрд 483 млн дол. США – до 3 млрд 259 млн дол. США.

1.4. У звітному періоді чистий відплив прямих іноземних інвестицій, за даними Національного банку, становив 359 млн дол. США,

тоді як у відповідному періоді попереднього року мав місце їх приплив – 3 млрд 88 млн дол. США.

У першому і другому кварталах поточного року чистий відплив прямих іноземних інвестицій становив 965 млн дол. США, при цьому в третьому кварталі відбувся чистий приплив прямих іноземних інвестицій в обсязі 606 млн дол. США, що, проте, в 2,5 раза менше, ніж у відповідному періоді попереднього року (діаграма 3). Іноземні інвестиції спрямовувалися переважно в реальний сектор економіки.

Діаграма 3. Чистий приплив (відплив) прямих іноземних інвестицій у 2013 – 2014 роках

1.5. В умовах економічного спаду, скорочення валютної виручки від експорту, девальвації гривні до іноземних валют, відпливу депозитних коштів зменшилося кредитування економіки.

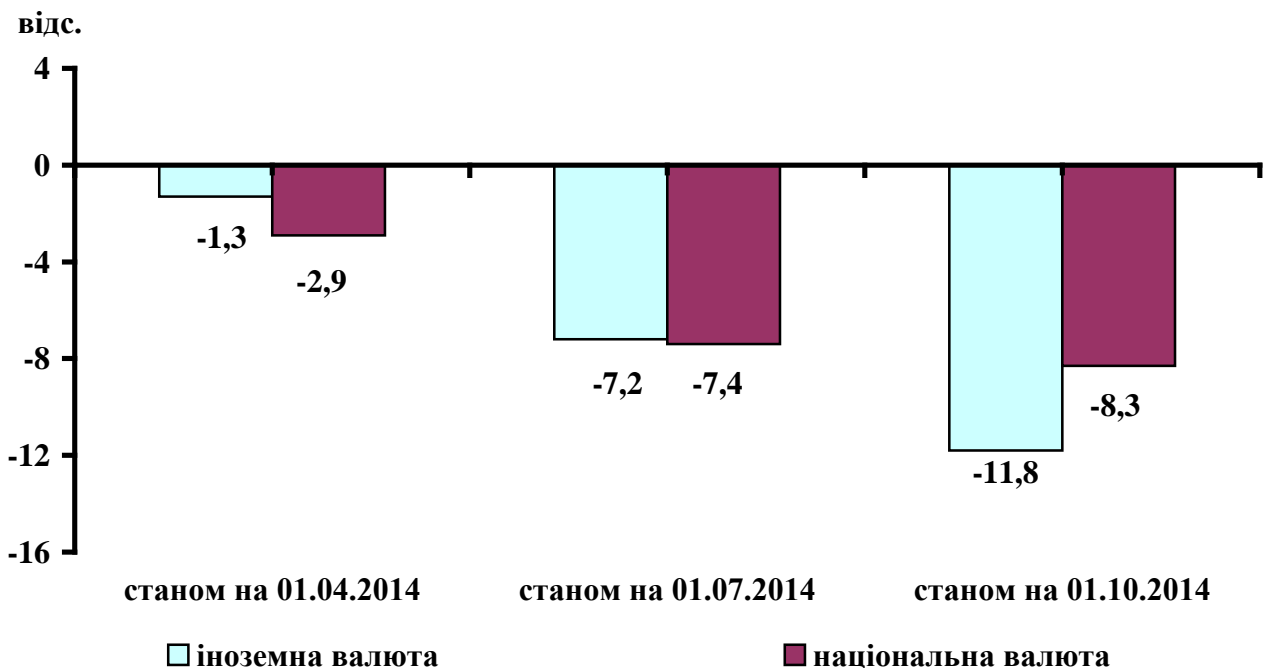
У січні – вересні девальвація гривні до долара США становила 62,1 відс. до 12,95 грн за долар, до євро – на 48,9 відс. до 16,44 грн за євро. Це сприяло збільшенню доходів державного бюджету, враховуючи, що з використанням офіційного курсу гривні до долара США і євро обчислюються податок на додану вартість, акцизний збір із ввезених на територію України товарів, податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції тощо, сумарна частка яких перевищує третину доходів державного бюджету. Водночас з використанням офіційного курсу гривні до іноземних валют пов'язані витрати державного бюджету на погашення зовнішнього і частини внутрішнього боргу, номінованого в іноземних валютах, а також деякі видатки державного бюджету (обслуговування державного боргу, функціонування закордонних дипломатичних установ, внески до міжнародних організацій тощо). Крім того, враховуючи, що частка імпортованих товарів у споживанні населення перевищує 40 відс., знецінення національної валюти є чинником зростання інфляції.

У результаті залишки депозитів за січень – вересень в іноземній валюті скоротилися на 6,7 млрд дол. США, або 21,9 відс., в національній валюті – на 31,8 млрд грн, або 7,5 відсотка. При цьому Національний банк збільшив грошову пропозицію. Приріст монетарної бази у січні – вересні 2014 року становив 44,3 млрд грн, що на 51,2 відс. більше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

В умовах суттєвої девальвації значний обсяг коштів у національній валюті спрямовувався на придбання іноземної валюти. Так, Національний банк у січні – вересні здійснив на міжбанківському валютному ринку чистий продаж іноземної валюти на суму 4,6 млрд дол. США, що у 4,2 раза більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. При цьому обсяги проданої банками населенню іноземної валюти у звітному періоді перевищили обсяги купленої у населення валюти на 2,0 млрд дол. США, що удвічі більше, ніж у січні – вересні 2013 року, тобто частка населення у придбанні іноземної валюти становила 43,5 відсотка.

Як наслідок, обсяг залишків кредитів у звітному періоді в іноземній валюті скоротився на 4,5 млрд дол. США, або 11,8 відс., в національній валюті – на 50,6 млрд грн, або 8,4 відс. (діаграма 4).

Діаграма 4. Зниження залишків кредитів, наданих в економіку в 2014 році
(наростаючим підсумком до початку року)

Економічний спад, значне скорочення депозитних коштів і кредитування негативно вплинули на платоспроможність банків. За січень – вересень поточного року обсяг високоліквідних активів банків (готівкові кошти і банківські метали, кошти на кореспондентських рахунках і на рахунках в Національному банку) скоротився на 23,4 млрд грн, або 14,4 відсотка.

За результатами проведеного у звітному періоді за технічним завданням, узгодженим з Міжнародним валютним фондом і Світовим банком, стрес-тестування з 15 найбільших за розмірами активів банків 9 банківських установ потребують докапіталізації на загальну суму 56 млрд гривень. У звітному періоді Національний банк прийняв рішення про віднесення до категорії неплатоспроможних 22 банківських установи з обсягом активів на початок поточного року 88,3 млрд грн, що становило 6,9 відс. активів банківської системи. За даними Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, заборгованість таких неплатоспроможних банків за депозитами, що підлягали відшкодуванню вкладникам у звітному періоді, перевищила 11 млрд гривень.

1.6. В умовах зростання дефіциту державного бюджету, підтримки діяльності Національної акціонерної компанії „Нафтогаз України”, ризиків кредитування значна частина банківських ресурсів спрямовувалась на придбання облігацій внутрішньої державної позики.

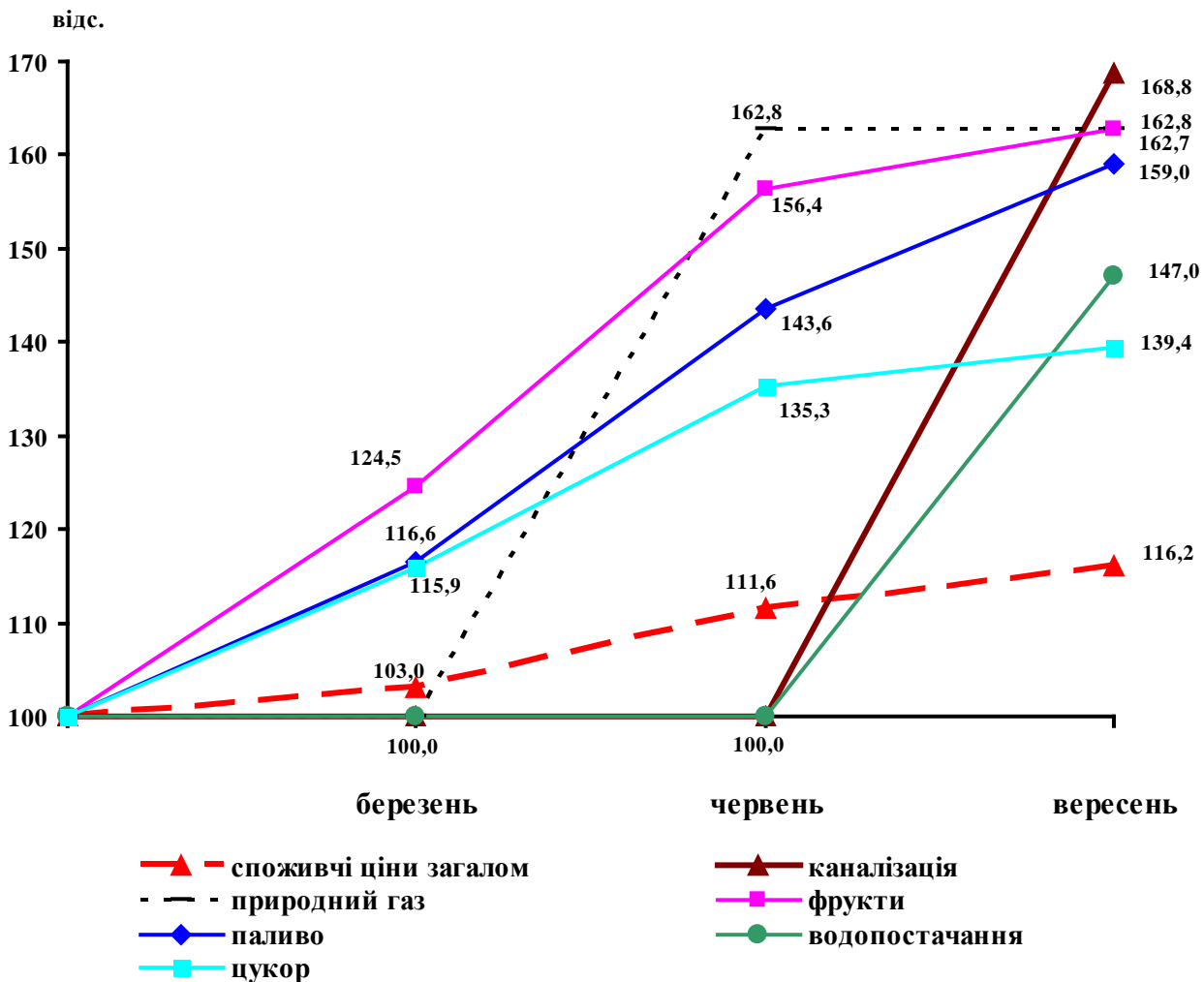
Так, у звітному періоді обсяг облігацій внутрішньої державної позики у власності комерційних банків, головним чином державних, збільшився на 9,1 млрд грн, або 12,0 відс., – до 85,5 млрд гривень. При цьому в результаті викупу в комерційних банків облігацій внутрішньої державної позики, зокрема, випущених для збільшення статутного капіталу НАК „Нафтогаз України”, обсяг облігацій внутрішньої державної позики у власності Національного банку у звітному періоді збільшився на 119,3 млрд грн, або в 1,8 раза, – до 266,4 млрд гривень.

1.7. З початку 2014 року споживчі ціни зросли на 16,2 відс., ціни виробників промислової продукції – на 27,4 відс., що значно перевищило прогностичні показники, враховані при визначенні параметрів державного бюджету на 2014 рік. Ціновий чинник позитивно впливав на виконання доходів державного бюджету.

У звітному періоді найбільше подорожчали внаслідок підвищення адміністративно регульованих тарифів комунальні послуги, а також фрукти, паливо, цукор. Так, у вересні 2014 року до грудня 2013 року тарифи на каналізацію зросли на 68,8 відс., природний газ – на 62,8 відс., водопостачання – на 47,0 відс., ціни на фрукти підвищилися на 62,7 відс., паливо – на 59,0 відс., цукор – на 39,4 відс. (діаграма 5). Натомість подешевшали, враховуючи сезонний чинник, овочі – на 29,7 відсотка.

Зростання цін виробників промислової продукції спричинено подорожчанням насамперед продуктів нафтоперероблення – на 43,6 відс., металевих виробів – на 41,2 відс., хімічних речовин і хімічної продукції – на 39,7 відс., електроенергії, газу, пару та кондиційованого повітря – на 32,7 відс., цукру – на 31,1 відсотка. Чинниками, що впливали на динаміку цін виробників промислової продукції, є девальвація гривні та подорожчання енергоносіїв: гранична (максимальна) ціна на природний газ, що реалізується промисловим споживачам, порівняно з початком року, зросла на 56,6 відсотка.

Діаграма 5. Індекси споживчих цін у січні – вересні 2014 року
(у відс. до грудня попереднього року)

1.8. Скорочення виробничої діяльності призвело до збільшення безробіття і заборгованості з виплати заробітної плати. При цьому через високу інфляцію реальна заробітна плата, порівняно із січнем – вереснем 2013 року, знизилася на 4,0 відсотка.

Кількість зареєстрованих безробітних, за методологією Державної служби статистики, станом на кінець вересня поточного року становила 418,1 тис. осіб і, порівняно з кінцем вересня попереднього року, зросла на 2,1 відс., при цьому серед молоді у віці до 35 років – на 4,0 відсотка.

Заборгованість з виплати заробітної плати з початку року збільшилася на 1 млрд 174,7 млн грн, або в 2,6 раза, і станом на початок жовтня становила 1 млрд 927,7 млн грн, з них перед працівниками економічно активних підприємств – 1 млрд 524,7 млн грн, з яких 15,9 відс. заборговано державними і 4,6 відс. комунальними підприємствами. За видами економічної діяльності найбільше зросла заборгованість підприємств промисловості – на 688,7 млн грн, або в 3,1 раза, установ охорони здоров'я – на 144,2 млн грн, або в 39,1 раза, освіти – на 124,6 млн грн, або в 28,2 раза, державного управління й оборони –

на 34,9 млн грн, або в 46,9 раза. Серед регіонів найбільше зросла заборгованість підприємств і установ Донецької області – на 524,6 млн грн, або в 5,5 раза, Луганської області – на 321,8 млн грн, або в 8,3 раза, і Дніпропетровської області – на 68,8 млн грн, або в 11,0 раза.

II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

2.1. Доходи державного бюджету в січні – вересні поточного року становили 260 млрд 869,4 млн грн, або 68,3 відс. планового річного обсягу (382 млрд 225,0 млн грн), у тому числі загального фонду – 228 млрд 713,9 млн грн, або 71,0 відс. річного плану (321 млрд 993,5 млн грн), спеціального фонду – 32 млрд 155,5 млн грн, або 53,4 відс. (60 млрд 231,5 млн гривень). В умовах наростаючого спаду економіки зросли ризики невиконання державного бюджету в частині доходів за підсумками 2014 року.

Так, частка доходів державного бюджету в січні – вересні поточного року у запланованому на рік обсязі на 2,9 відс. пункту менша від середньої за 2009 – 2013 роки частки доходів державного бюджету, одержаних у січні – вересні, у фактичному річному обсязі (71,2 відсотка).

2.1.1. Виконання державного бюджету у звітному періоді відбувалося в умовах внесення за ініціативою Кабінету Міністрів України змін до закону про державний бюджет і податкового законодавства.

Зокрема, до закону про державний бюджет на 2014 рік двічі вносилися зміни щодо перегляду показника доходів, внаслідок яких доходи державного бюджету зменшено загалом на 17 млрд 482,7 млн грн, або 4,4 відсотка.

Так, Законом України від 16.01.2014 № 719-VII „Про Державний бюджет України на 2014 рік” обсяг доходів визначався в сумі 395 млрд 304,3 млн гривень. Внаслідок перегляду прогнозних макропоказників соціально-економічного розвитку на 2014 рік Законом України від 27.03.2014 № 1165-VII „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2014 рік” обсяг доходів державного бюджету загалом зменшено на 22 млрд 372,6 млн грн, або 5,7 відс., і встановлено в сумі 372 млрд 931,8 млн гривень. У подальшому Законом України від 31.07.2014 № 1622-VII „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2014 рік” доходи державного бюджету визначено в сумі 377 млрд 821,6 млн грн, що на 4 млрд 889,8 млн грн, або 1,3 відс., більше від попередньої редакції за рахунок внесення низки змін до податкового законодавства.

Так, відповідно до законів України від 27.03.2014 № 1166-VII „Про запобігання фінансової катастрофи та створення умов для економічного зростання в Україні” і від 31.07.2014 № 1621-VII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів”, зокрема, запроваджено справляння збору з операцій з купівлі іноземної валюти, військового збору, оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання лікарських засобів і медичних виробів, підвищено ставки плати за

користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату, акцизного податку на алкогольні і тютюнові вироби, екологічного податку.

Виконання державного бюджету за січень – вересень поточного року за основними джерелами доходів наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Виконання державного бюджету за доходами

млн грн

№ з/п	Показники	Виконано						Відхилення показників 2014 р. від 2013 р.			
		січень – вересень 2013 року			січень – вересень 2014 року			всього		у т. ч. загальний фонд	
		всього	у т. ч. загальний фонд		всього	у т. ч. загальний фонд		+; -	відс.	+; -	відс.
			сума	відс. виконання плану		сума	відс. виконання плану				
	ВСЬОГО ДОХОДІВ	250 745	216 722	95,2	260 869	228 714	96,6	10 124	4,0	11 992	5,5
	з них:										
1.	Податок та збір на доходи фізичних осіб	5 494	5 494	93,4	7 167	7 167	92,8	1 673	30,5	1 673	30,5
2.	Податок на прибуток підприємств	42 205	42 165	99,2	33 089	32 988	105,2	-9116	-21,6	-9177	-21,8
3.	Плата за користування надрами	9 457	9 457	105,5	11 384	11 384	90,6	1 927	20,4	1 927	20,4
4.	Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)	63 877	63 645	92,3	60 165	59 999	90,9	-3712	-5,8	-3 646	-5,7
5.	Бюджетне відшкодування податку на додану вартість	-42 866	-42 866	98,7	-40 757	-34 054	91,8	2 109	-4,9	8 812	-20,6
6.	Податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів	72 315	72 315	91,1	74 067	74 067	96,4	1 752	2,4	1 752	2,4
7.	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), включаючи особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операції з деривативами	20 850	19 125	98,0	20 794	19 022	93,4	-56	-0,3	-103	-0,5
8.	Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	5 967	1 375	108,4	11 720	2 002	110,4	5 753	96,4	627	45,6
9.	Ввізне мито	9 708	8 168	93,5	8 657	7 661	81,5	-1 051	-10,8	-507	-6,2
10.	Кошти, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України „Про Національний банк України”	19 747	19 747	134,8	22 807	22 807	100,0	3 060	15,5	3 060	15,5
11.	Власні надходження бюджетних установ	21 472	-	-	16 622	-	-	-4 850	-22,6	-	-

2.1.2. План доходів загального фонду на січень – вересень поточного року в сумі 236 млрд 762,3 млн грн, або 73,5 відс. затвердженого річного

обсягу, не виконано на 8 млрд 48,4 млн грн, або 3,4 відсотка. При цьому за окремими складовими доходів загального фонду планові показники загалом не виконано на 15 млрд 53,7 млн гривень.

Зокрема, план звітнього періоду не виконано з надходжень:

- податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) – на 5 млрд 983,6 млн грн, або 9,1 відс.;
- податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів – на 2 млрд 800,9 млн грн, або 3,6 відс.;
- ввізного мита – на 1 млрд 739,7 млн грн, або 18,5 відс.;
- акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), включаючи особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операції з деривативами, – на 1 млрд 333,7 млн грн, або 6,6 відс.;
- податку та збору на доходи фізичних осіб – на 552,1 млн грн, або 7,2 відсотка.

Водночас за окремими платежами план перевиконано загалом на 3 млрд 960,1 млн грн, зокрема з надходження:

- податку на прибуток підприємств – на 1 млрд 631,8 млн грн, або 5,2 відс.;
- коштів у рамках програм допомоги Європейського Союзу – на 676,4 млн грн, або 16,9 відс.;
- частини чистого прибутку (доходу) державних або комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного бюджету, та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна або комунальна власність, – на 261,4 млн грн, або 18,1 відс.;
- збору за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та коштів від продажу таких дозволів – на 203,7 млн грн, або 78,4 відс.;
- акцизного податку з ввезених на територію України товарів – на 188,8 млн грн, або 10,4 відсотка.

Від Національного банку станом на 1 жовтня 2014 року надійшло до державного бюджету 22 млрд 807,3 млн грн, або 100 відс. запланованих на 2014 рік надходжень, що перераховуються відповідно до Закону України „Про Національний банк України”.

2.1.3. Доходи спеціального фонду становили 57,6 відс. обсягу, визначеного законом про державний бюджет на поточний рік (55 млрд 828,1 млн грн), і 53,4 відс. річного плану з урахуванням змін, внесених до кошторисів розпорядниками бюджетних коштів у звітному періоді (60 млрд 231,5 млн гривень).

Зокрема, у січні – вересні поточного року до спеціального фонду державного бюджету надійшло:

- власних надходжень бюджетних установ – 16 млрд 621,8 млн грн, або 51,1 відс. планового обсягу;

- акцизного податку з ввезених на митну територію України нафтопродуктів і транспортних засобів – 9 млрд 717,6 млн грн, або 95,1 відс.;

- збору з операцій з купівлі іноземної валюти в безготівковій та/або готівковій формі – 4 млрд 539,1 млн грн, або 49,9 відс.;

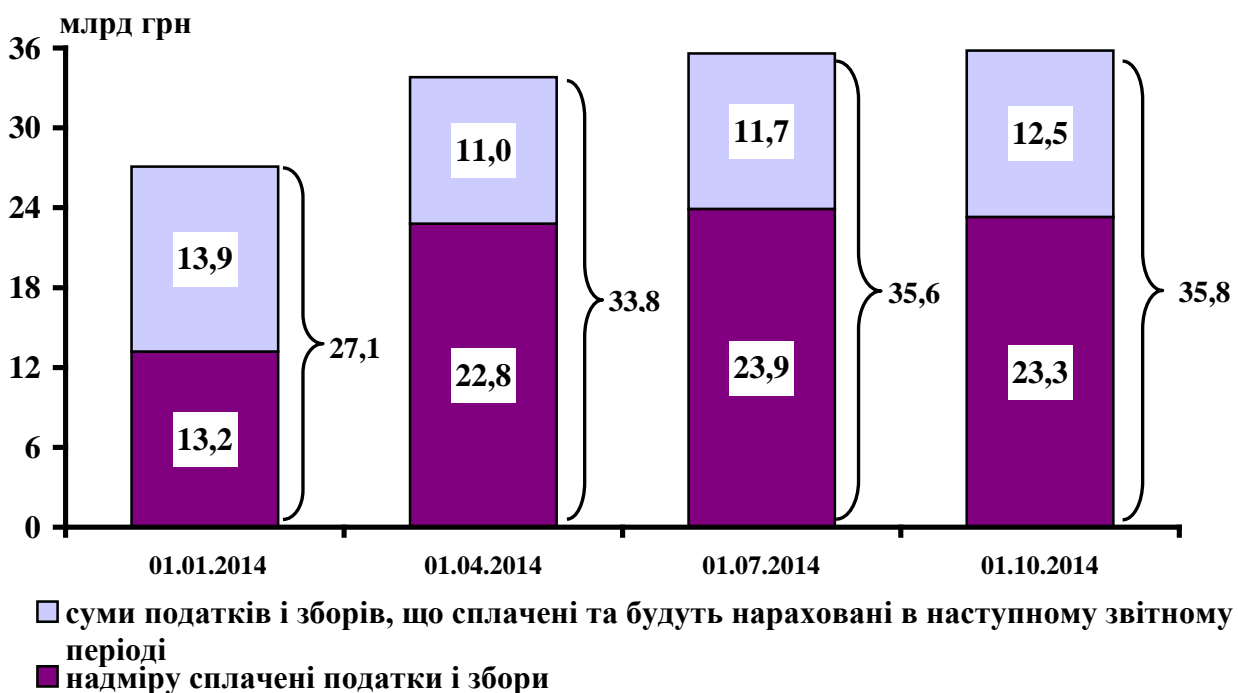
- акцизного податку з вироблених в Україні нафтопродуктів і транспортних засобів – 1 млрд 772,4 млн грн, або 42,8 відс.;

- мита на нафтопродукти, транспортні засоби і шини до них, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності та громадянами, – 995,8 млн грн, або 38,7 відс.;

- екологічного податку – 810,3 млн грн, або 70,3 відсотка.

2.1.4. Обсяг переплат податків і зборів до державного бюджету зріс з початку поточного року на 8 млрд 754,8 млн грн, або 32,4 відс., і становив на 1 жовтня 2014 року загалом 35 млрд 816,5 млн грн (діаграма 6).

Діаграма 6. Переплати податків і зборів до державного бюджету

Так, сума надміру сплачених грошових зобов'язань платників податків становила 23 млрд 349,0 млн грн, що на 10 млрд 193,3 млн грн, або в 1,8 раза, більше, ніж на початок року. Водночас суми платежів, які сплачені до державного бюджету станом на 1 жовтня 2014 року, проте мають бути нараховані в наступному звітному періоді (авансові платежі), становили 12 млрд 467,5 млн грн, що на 1 млрд 438,5 млн грн, або 10,3 відс., менше, ніж на початок 2014 року.

2.1.5. За умови оформлення частини невідшкодованих сум податку на додану вартість облигаціями внутрішньої державної позики залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість з початку 2014 року збільшилися в 1,4 раза.

Так, сума невідшкодованого платникам податку на додану вартість на 1 січня 2014 року становила 6 млрд 944,6 млн гривень. Протягом звітного періоду платникам податку на додану вартість здійснено відшкодування на суму 40 млрд 757,1 млн грн, з яких грошовими коштами на поточні рахунки платників у банках відшкодовано 34 млрд 54,4 млн грн, що на 8 млрд 812,3 млн грн, або 20,6 відс., менше, ніж у січні – вересні 2013 року. Крім того, в липні – серпні, відповідно до статті 24 закону про державний бюджет на 2014 рік, облигаціями внутрішньої державної позики відшкодовано 6 млрд 702,7 млн грн податку на додану вартість, задекларованого платниками до відшкодування до 1 січня 2014 року і підтвердженого перевіркою податкових органів та не відшкодованого станом на 31 січня 2014 року. З урахуванням відшкодування облигаціями внутрішньої державної позики платникам податку на додану вартість відшкодовано на 2 млрд 109,5 млн грн, або 4,9 відс., менше, ніж у січні – вересні 2013 року.

При цьому залишок невідшкодованого платникам податку на додану вартість на 1 жовтня поточного року становив 9 млрд 752,2 млн грн, що на 2 млрд 807,6 млн грн, або 40,4 відс., більше, ніж на початок року (діаграма 7).

Діаграма 7. Стан відшкодування податку на додану вартість у 2014 році

2.2. Доходи державного бюджету зросли, порівняно із січнем – вереснем 2013 року, на 10 млрд 124,0 млн грн, або 4,0 відсотка. При цьому доходи загального фонду зросли на 11 млрд 991,7 млн грн, або 5,5 відс., спеціального – зменшилися на 1 млрд 867,7 млн грн, або 5,5 відсотка.

2.2.1. Зростання доходів значною мірою зумовлено внесенням за ініціативою Уряду змін до податкового законодавства в частині запровадження нових платежів і підвищення ставок окремих податків, девальвацією гривні, збільшенням обсягу коштів, перерахованих до державного бюджету Національним банком, а також зменшенням обсягів відшкодування платникам податку на додану вартість. Водночас зменшення надходжень за окремими складовими доходів державного бюджету загалом становило 21,0 млрд гривень.

Надходження акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) зросли на 5 млрд 752,5 млн грн, або 96,4 відс., за рахунок збільшення на 5 млрд 312,6 млн грн, або в 2,4 раза, надходжень податку з імпортованих нафтопродуктів, зокрема, внаслідок зростання на 42,2 відс. середнього офіційного курсу гривні до євро, в якому встановлено ставки акцизного податку на нафтопродукти, а також збільшення обсягу їх ввезення. Надходження податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів у звітному періоді, порівняно із січнем – вереснем 2013 року, зросли на 1 млрд 751,9 млн грн, або 2,4 відс., за умови зниження в січні – вересні 2014 року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, імпорту товарів (без природного газу, імпорт якого не оподатковувався податком на додану вартість і ввізним митом) на 23,3 відсотка. Зростання надходжень насамперед зумовлене девальвацією гривні. Так, середній офіційний курс гривні до долара США в січні – вересні 2014 року збільшився на 38,3 відсотка. Водночас надходження ввізного мита зменшилися на 1 млрд 50,4 млн грн, або 10,8 відс., у тому числі на ввезені транспортні засоби і шини до них – на 544,1 млн грн, або 35,3 відс., за рахунок зменшення обсягів ввезення, зокрема, легкових автомобілів – на 58,7 відсотка.

Відновлення з 1 квітня 2014 року, відповідно до Закону України від 27.03.2014 № 1166-VII „Про запобігання фінансової катастрофи та створення умов для економічного зростання в Україні”, справляння збору з операцій з купівлі іноземної валюти збільшило доходи спеціального фонду і державного бюджету загалом на 4 млрд 539,1 млн гривень.

Обсяг коштів, перерахованих до державного бюджету Національним банком України відповідно до Закону України „Про Національний банк України” в січні – вересні поточного року, на 3 млрд 60,3 млн грн, або 15,5 відс., більший, ніж у відповідному періоді 2013 року.

Платникам податку на додану вартість у звітному періоді, навіть з урахуванням відшкодування облігаціями внутрішньої державної позики, відшкодовано на 2 млрд 109,5 млн грн, або 4,9 відс., менше, ніж у

січні – вересні 2013 року, що збільшило доходи державного бюджету в звітному періоді на відповідну суму.

Плата за користування надрами, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, зросла на 1 млрд 926,9 млн грн, або 20,4 відс., насамперед за рахунок підвищення її розмірів відповідно до Закону України від 27.03.2014 № 1166-VII „Про запобігання фінансової катастрофи та створення умов для економічного зростання в Україні”.

Надходження екологічного податку збільшилися на 1 млрд 299,6 млн грн, або в 1,8 раза, у тому числі за рахунок підвищення його ставок відповідно до пункту 2 підрозділу 5 розділу XX Податкового кодексу і Закону України від 27.03.2014 № 1166-VII „Про запобігання фінансової катастрофи та створення умов для економічного зростання в Україні” і запровадженого з 1 вересня 2013 року податку за утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів, що справлявся при ввезенні на митну територію України транспортних засобів та продажу на внутрішньому ринку України транспортних засобів, вироблених (виготовлених) на митній території України, надходження якого в січні – вересні становили 680 млн гривень. Цей вид екологічного податку скасовано з 18 квітня 2014 року відповідно до Закону України від 08.04.2014 № 1191-VII „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо відміни екологічного податку за утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів та оподаткування акцизним податком операцій з переобладнання ввезених на митну територію України транспортного засобу у підакцизний легковий автомобіль”.

Запровадження, відповідно до Закону України від 31.07.2014 № 1621-VII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів”, військового збору збільшило доходи державного бюджету у звітному періоді, порівняно із січнем – вереснем 2013 року, на 813,2 млн гривень.

Водночас зменшилися на 9 млрд 116,5 млн грн, або 21,6 відс., надходження податку на прибуток підприємств, що зумовлено погіршенням фінансових показників діяльності суб'єктів підприємницької діяльності. Так, за даними Державної служби статистики, прибуток великих і середніх прибуткових підприємств за підсумками 2013 року, розрахунки за який здійснювалися у звітному періоді та який є базою для нарахування авансових платежів з податку на прибуток у 2014 році, зменшився на 15,6 відс., частка збиткових підприємств у загальній їх кількості в першому півріччі поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зросла на 3,5 відс. пункту – до 45,4 відсотка.

Власні надходження бюджетних установ, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, зменшилися на 4 млрд 849,7 млн грн, або 22,6 відсотка.

Надходження податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) зменшилися на 3 млрд 712,3 млн грн, або 5,8 відс., що

насамперед зумовлено зниженням промислового виробництва, за даними Державної служби статистики, на 8,6 відсотка.

Надходження акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), порівняно із січнем – вереснем попереднього року, загалом зменшилися на 55,7 млн грн, або 0,3 відсотка.

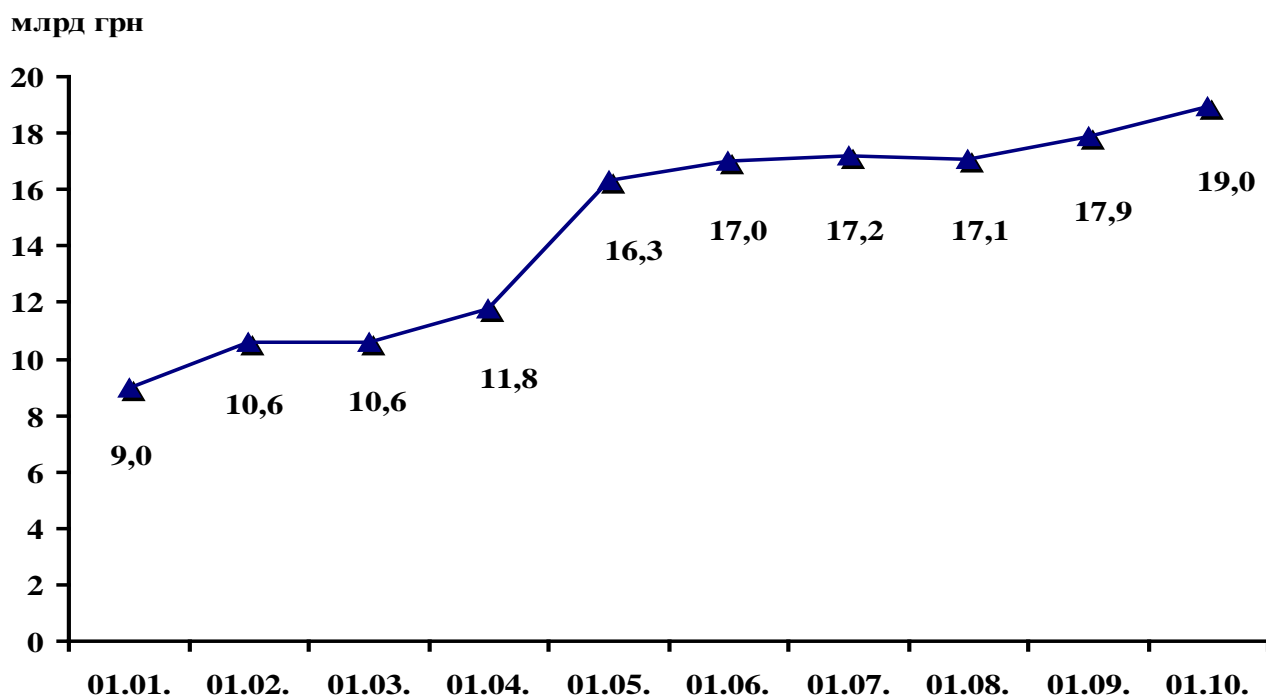
При цьому надходження акцизного податку, що справляється з виробленого в Україні тютюну і тютюнових виробів, зменшилися на 1 млрд 273,5 млн грн, або 9,2 відс., за умови збільшення обсягу виробництва сигарет, за даними Державної служби статистики, на 3,7 відс. та підвищення специфічних ставок податку двічі впродовж звітнього періоду: згідно із законами України від 27.03.2014 № 1166-VII „Про запобігання фінансової катастрофи а створення умов для економічного зростання в Україні” і від 31.07.2014 № 1621-VII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів”. Таке зменшення акцизного податку спричинено запровадженням у 2013 році згідно із Законом України від 20.11.2012 № 5503-VI „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо перегляду ставок деяких податків і зборів” авансової сплати цього податку під час придбання виробниками тютюнових виробів акцизних марок, що суттєво збільшило його надходження в січні – вересні 2013 року.

Водночас, при зростанні обсягів виробництва горілки на 0,3 відс., надходження акцизного податку з виробленої в Україні лікєро-горілкової продукції збільшилися на 920,3 млн грн, або 33,1 відс., що, зокрема, зумовлено підвищенням, відповідно до законів України від 19.12.2013 № 713-VII „Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставок окремих податків” і від 27.03.2014 № 1166-VII „Про запобігання фінансової катастрофи та створення умов для економічного зростання в Україні”, ставок акцизного податку на цей вид продукції загалом на 42,5 відс., а також підвищенням, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.06.2014 № 177, мінімальних оптово-відпускних цін на лікєро-горілкової виробу двічі: з 17 червня і з 1 серпня 2014 року загалом на 30,9 відсотка.

Відповідно до місячного звіту Державної казначейської служби, обсяг доходів державного бюджету, що станом на 1 жовтня 2014 року надійшли від підприємств, установ і організацій, зокрема, зареєстрованих на території тимчасово окупованих Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, порівняно з обсягом за січень – вересень 2013 року, зменшився на 3 млрд 811,2 млн грн, або 79,2 відс., Луганської області – на 697,3 млн грн, або 13,8 відс., Донецької області – на 678,0 млн грн, або 13,3 відсотка.

2.3. Вжиті у звітному періоді Державною фіскальною службою (Міністерством доходів і зборів) заходи зі стягнення заборгованості платників виявилися неефективними. Заборгованість платників податків перед державним бюджетом зросла більше ніж удвічі (діаграма 8).

Діаграма 8. Динаміка податкової заборгованості у 2014 році

Податковий борг за податковими зобов'язаннями, самостійно визначеними платниками податків, і за результатами контрольної роботи, без урахування податкового боргу платників податків, які перебувають у процедурах банкрутства або щодо яких судом прийнято рішення (постанова) про зупинення провадження у справі, впродовж січня – вересня збільшився на 9 млрд 935,2 млн грн, або в 2,1 раза, і на 1 жовтня 2014 року становив 18 млрд 958,0 млн гривень.

При цьому обсяг чинних на 1 жовтня 2014 року розстрочень і відстрочень грошових зобов'язань (податкового боргу) перед державним бюджетом з початку поточного року збільшився на 163 млн грн, або 2,3 відс., та становив 7 млрд 234,2 млн гривень.

Крім того, платникам податків впродовж січня – вересня поточного року списано податкових боргів на суму 2 млрд 240,4 млн. гривень.

III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ

3.1. За дев'ять місяців поточного року видатки державного бюджету проведені в сумі 298 млрд 766,4 млн грн, або 65,3 відс. річного плану (457 млрд 511,9 млн грн), що на 13 млрд 452,6 млн грн, або 4,7 відс., більше, ніж у попередньому році.

Виконання планових показників за основними державними функціями наведено в таблиці 3.

Виконання державного бюджету за видатками

млн грн

№ з/п	Показники	Виконано						Відхилення показників 2014 року від 2013 року			
		січень – вересень 2013 року			січень – вересень 2014 року			всього		у т. ч. загальний фонд	
		всього	у т. ч. загальний фонд		всього	у т. ч. загальний фонд		+,-	відс.	+,-	відс.
			сума	відс. виконання плану		сума	відс. виконання плану				
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ	285 314	255 915	93,4	298 766	261 482	92,7	13 452	4,7	5 567	2,2
	у тому числі:										
1.	Загальнодержавні функції	34 911	33 973	87,8	43 687	42 432	94,1	8 776	25,1	8 459	24,9
2.	Оборона	9 752	9 138	87,9	14 749	13 943	79,6	4 997	51,2	4 805	52,6
3.	Громадський порядок, безпека та судова влада	26 996	23 901	90,3	28 103	25 134	83,4	1 107	4,1	1 233	5,2
4.	Економічна діяльність	28 522	16 404	85,3	24 961	12 509	87,1	-3 561	-12,5	-3 895	-23,7
5.	Охорона навколишнього природного середовища	3 129	978	79,2	1 456	848	93,8	-1 673	-53,5	-130	-13,3
6.	Житлово-комунальне господарство	40	36	34,9	67	26	92,2	27	67,5	-10	-27,8
7.	Охорона здоров'я	7 842	6 794	82,4	5 869	4 647	74,9	-1 973	-25,2	-2 147	-31,6
8.	Духовний і фізичний розвиток	3 217	3 052	86,1	3 082	2 950	90,4	-135	-4,2	-102	-3,3
9.	Освіта	22 262	15 081	95,7	20 772	14 058	93,4	-1 490	-6,7	-1 023	-6,8
10.	Соціальний захист та соціальне забезпечення	66 138	65 972	98,9	64 017	59 573	98,6	-2 121	-3,2	-6 399	-9,7
11.	Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	82 505	80 586	96,4	92 003	85 362	95,9	9 498	11,5	4 776	5,9

Як і в попередньому році, найбільше видатків державного бюджету спрямовувалося на міжбюджетні трансферти – 30,8 відс., соціальний захист і соціальне забезпечення – 22,6 відс., загальнодержавні функції – 14,6 відс., громадський порядок, безпеку та судову владу – 9,4 відс., економічну діяльність – 8,4 відсотка.

Найбільше, порівняно з аналогічним періодом попереднього року, зросли видатки на:

- надання міжбюджетних трансфертів – на 9 млрд 498,3 млн грн, або 11,5 відс., зокрема на дві субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися й постачалися населенню та на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам і тимчасової державної допомоги дітям) спрямовано більше асигнувань на 6 млрд 896,1 млн грн, або 23,4 відс., на дотації вирівнювання місцевим бюджетам – на 3 млрд 266,3 млн грн, або 7,8 відс.;

- загальнодержавні функції – на 8 млрд 776,3 млн грн, або 25,1 відс., при цьому видатки на обслуговування боргу – на 8 млрд 880,4 млн грн, або 40,0 відс.;

- оборону – на 4 млрд 997,8 млн грн, або 51,3 відс., що зумовлено проведенням у поточному році невідкладних заходів із забезпечення національної безпеки.

За економічною структурою найбільшу частку видатків державного бюджету становили поточні видатки – 98,5 відс. загального обсягу видатків. Частка капітальних видатків становила 1,5 відс. загального обсягу видатків.

Найбільше зросли поточні видатки на:

- поточні трансферти органам державного управління інших рівнів – на 10 млрд 852,8 млн грн, або 13,6 відс.;

- обслуговування боргових зобов'язань – на 9 млрд 150,7 млн грн, або 37,7 відс.;

- інші поточні видатки – на 3 млрд 622,4 млн грн, або у 2,2 раза, внаслідок збільшення видатків спеціального фонду для виконання боргових зобов'язань за кредитами, отриманими під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування.

Капітальні видатки, порівняно з відповідним періодом 2013 року, зменшилися на 6 млрд 497,9 млн грн, або 59,2 відсотка.

3.2. Видатки загального фонду державного бюджету проведені в сумі 261 млрд 482,6 млн грн, або 92,7 відс. плану звітнього періоду (281 млрд 965,6 млн грн) і 68,0 відс. річного плану (384 млрд 597,4 млн гривень). Порівняно з відповідним періодом попереднього року, обсяг видатків збільшився на 5 млрд 567,3 млн грн, або 2,2 відсотка.

Найбільше коштів загального фонду використано за бюджетними програмами:

Міністерства фінансів (загальнодержавні витрати) – на загальну суму 116 млрд 867,1 млн грн, або 44,3 відс. видатків загального фонду, з яких дотації вирівнювання з державного бюджету місцевим

бюджетам – 44 млрд 985,8 млн грн, субвенція на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам і тимчасової державної допомоги дітям – 31 млрд 469,0 млн грн, обслуговування державного боргу – 31 млрд 101,8 млн грн;

Міністерства соціальної політики – 59 млрд 950,8 млн грн, або 22,9 відс., з яких видатки Пенсійному фонду на виплату пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами – 48 млрд 645,9 млн грн і покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду для виплати пенсій, у тому числі покриття витрат, пов'язаних з обслуговуванням боргових зобов'язань, – 8 млрд 25,7 млн грн;

Міністерства оборони – 13 млрд 440,9 млн грн, або 5,1 відс., з яких видатки на забезпечення діяльності Збройних Сил та підготовку військ – 7 млрд 679,0 млн грн, проведення невідкладних заходів із забезпечення національної безпеки – 3 млрд 244,8 млн грн;

Міністерства внутрішніх справ – 12 млрд 925,0 млн грн, або 4,9 відс., з яких на забезпечення захисту прав і свобод громадян, суспільства та держави від протиправних посягань, охорону громадського порядку і протидію незаконній міграції – 6 млрд 830,7 млн грн, проведення невідкладних заходів із забезпечення національної безпеки – 1 млрд 894,5 млн гривень.

Збільшення видатків загального фонду, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, зумовлено зростанням видатків на обслуговування боргових зобов'язань – на 8 млрд 880,4 млн грн, або 40,0 відс., проведення невідкладних заходів із забезпечення національної безпеки – на 5 млрд 159,0 млн грн, або 100,0 відс., дотацію вирівнювання місцевим бюджетам – на 3 млрд 266,4 млн грн, або 7,8 відсотка.

Водночас зменшилися видатки на покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду для виплати пенсій – на 8 млрд 297,1 млн грн, державну підтримку вугледобувних підприємств – на 2 млрд 467,2 млн грн, забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного характеру – на 1 млрд 163,9 млн гривень.

3.2.1. Внаслідок неповного розподілу головними розпорядниками відкритих асигнувань для здійснення запланованих заходів і затримки проведення платежів, у плановому обсязі видатки проведено лише за 26 бюджетними програмами на суму 58 млрд 397,5 млн грн, або 39,1 відс. плану звітного періоду. На виплату пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду спрямовано 56 млрд 671,5 млн грн, або 97,0 відс. проведених у повному обсязі видатків.

Кількість бюджетних програм, порівняно з аналогічним періодом попереднього року, зменшилася на 106 внаслідок проведення Міністерством фінансів спільно з головними розпорядниками бюджетних коштів заходів з їх оптимізації.

У січні – вересні поточного року проведення видатків (без урахування міжбюджетних трансфертів, видатків з обслуговування боргу і резервного фонду) передбачалося за 434 бюджетними програмами на суму 149 млрд 362,7 млн гривень.

За наявності планових призначень головні розпорядники не розпочали використання коштів за 18 бюджетними програмами на суму 1 млрд 142,0 млн грн, або 0,8 відс. плану звітного періоду. За рештою 390 бюджетними програмами видатки загально фонду проведені в сумі 79 млрд 658,0 млн грн, або 88,7 відс. плану звітного періоду.

3.2.2. У січні – вересні поточного року не виконано в передбачуваних обсягах захищені видатки.

Обсяг коштів за видатками, визначеними статтею 55 Бюджетного кодексу захищеними, на 2014 рік затверджено в сумі 341 млрд 261,7 млн грн, або 88,7 відс. річного плану загального фонду державного бюджету. У звітному періоді видатки за захищеними статтями проведено в сумі 241 млрд 798,6 млн грн, або 70,9 відс. річного плану, зокрема, на поточні трансферти – 85 млрд 615,7 млн грн, або 71,4 відс., на соціальне забезпечення – 60 млрд 106,7 млн грн, або 77,1 відс., на оплату праці працівників бюджетних установ з нарахуваннями – 46 млрд 659,5 млн грн, або 69,9 відсотка.

Проте на придбання медикаментів і перев'язувальних матеріалів із затверджених на 2014 рік видатків у сумі 3 млрд 9,1 млн грн використано 592,4 млн грн, або 19,7 відс.; із 4 млрд 132,9 млн грн на оплату комунальних послуг і енергоносіїв – 1 млрд 960,4 млн грн, або 47,4 відс.; із 2 млрд 235,4 млн грн на придбання продуктів харчування – 1 млрд 203,9 млн грн, або 51,8 відсотка.

За іншими видатками загального фонду, що визначені захищеними, головні розпорядники бюджетних коштів упродовж січня – вересня поточного року не забезпечили повного розподілу відкритих асигнувань, а відповідальні виконавці – своєчасного їх використання.

Зокрема, Державна казначейська служба відкрила асигнувань на підготовку кадрів вищими навчальними закладами I – IV рівнів акредитації у сумі 13 млрд 613,2 млн грн, з яких на здійснення видатків направлено 13 млрд 529,8 млн грн, або на 83,4 млн грн менше. За січень – вересень поточного року розпорядники коштів нижчого рівня на підготовку кадрів вищими навчальними закладами використали 12 млрд 741,9 млн грн, або 93,6 відс. направлених асигнувань і 70,2 відс. річного плану, з виділених головним розпорядниками бюджетних коштів на фундаментальні дослідження, прикладні наукові та науково-технічні розробки 2 млрд 908,3 млн грн використано 2 млрд 748,8 млн грн, або 94,5 відс. направлених асигнувань і 71,1 відс. річного плану.

Незадовільно здійснювалося забезпечення інвалідів технічними й іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення для індивідуального користування. На зазначену мету Державна казначейська служба направила асигнувань у сумі 548,0 млн грн, з яких використано 333,3 млн грн, або 60,8 відс. направлених асигнувань і 48,9 відс. річного плану.

На компенсацію процентів, сплачуваних банкам та іншим фінансовим установам за кредитами, отриманими громадянами на будівництво (реконструкцію) чи придбання житла, за двома бюджетними програмами із направлених 124,7 млн грн використано 98,2 млн грн, або 78,7 відс. направлених асигнувань і 61,0 відс. річного плану.

3.3. Визначений у законі про державний бюджет обсяг коштів резервного фонду впродовж січня – вересня поточного року суттєво збільшено з метою спрямування переважно на виконання невідкладних завдань із забезпечення національної безпеки й антитерористичних заходів.

Законом про державний бюджет на 2014 рік резервний фонд державного бюджету затверджено в обсязі 1 млрд 500,0 млн гривень. Для фінансування заходів із проведення антитерористичної операції, ліквідації наслідків можливих надзвичайних ситуацій, розміщення громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції, а також відновлення об'єктів соціальної сфери, зруйнованих під час проведення воєнних дій, законами України від 17.03.2014 № 1128-VII, від 19.06.2014 № 1534-VII, від 31.07.2014 № 1622-VII „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2014 рік” обсяг резервного фонду збільшено на 18 млрд 520,5 млн грн – до 20 млрд 20,5 млн гривень. Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04.06.2014 № 158, у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Міністерству фінансів на 2014 рік у загальному фонді державного бюджету, здійснено перерозподіл видатків у сумі 400,0 млн грн за рахунок зменшення обсягу видатків розвитку за КПКВК 3511090 „Державні капітальні видатки, що розподіляються Кабінетом Міністрів України” і збільшення обсягу видатків за КПКВК 3511030 „Резервний фонд”. Таким чином, з урахуванням внесених змін річний обсяг резервного фонду визначено у сумі 20 млрд 420,5 млн грн, або 5,3 відс. видатків загального фонду, тоді як, згідно з частиною третьою статті 24 Бюджетного кодексу, резервний фонд бюджету не може перевищувати одного відсотка обсягу видатків загального фонду відповідного бюджету.

Упродовж звітного періоду Кабінет Міністрів України прийняв рішення про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету на загальну суму 19 млрд 429,5 млн грн, у тому числі для проведення невідкладних заходів із забезпечення національної безпеки й антитерористичних заходів – 18 млрд 293,8 млн грн, або 94,2 відс., інших заходів – 1 млрд 135,6 млн грн, 5,8 відсотка.

На виконання зазначених рішень Державна казначейська служба відкрила головним розпорядникам бюджетних коштів асигнування в сумі 12 млрд 152,7 млн грн, або 100,0 відс. плану звітного періоду, у тому числі для проведення невідкладних заходів із забезпечення національної безпеки й антитерористичних заходів – 11 млрд 892,2 млн грн, інших заходів – 260,5 млн гривень. На здійснення видатків направлено відкритих асигнувань у сумі 9 млрд 928,8 млн грн, з яких використано 6 млрд 984,8 млн грн, або 57,5 відс. відкритих асигнувань і 70,3 відс. направлених відкритих асигнувань.

Зокрема, відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 23.03.2014 № 244-р, від 17.04.2014 № 383-р, від 21.05.2014 № 500-р і від 20.08.2014 № 768-р, на потреби Збройних Сил та інших військових формувань, які беруть участь в антитерористичній операції, для виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил, внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ і Державної прикордонної служби, проведення навчальних зборів з військовозобов'язаними та громадянами України, які проходять службу у військовому резерві, забезпечення харчуванням і речовим майном, предметами індивідуального захисту, лазне-пральними послугами, закупівлі медикаментів, пально-мастильних матеріалів, запасних частин, оплати послуг з перевезення військової техніки й особового складу, послуг зв'язку, а також для закупівлі, модернізації та ремонту озброєння, боєприпасів, військової техніки й іншого військового майна з резервного фонду державного бюджету виділено Міністерству оборони, Головному управлінню розвідки Міністерства оборони, Міністерству внутрішніх справ, Головному управлінню внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ, Міністерству інфраструктури, Службі безпеки, Адміністрації Державної прикордонної служби, Державній службі з надзвичайних ситуацій, Службі зовнішньої розвідки й Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації кошти на загальну суму 16 млрд 109,9 млн гривень. У звітному періоді Державна казначейська служба відкрила головним розпорядникам асигнувань на загальну суму 9 млрд 880,1 млн грн, або 100,0 відс. плану звітного періоду. На здійснення видатків направлено відкритих асигнувань на загальну суму 7 млрд 824,1 млн грн, з яких використано 5 млрд 231,5 млн грн, або 66,9 відсотка.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.06.2014 № 570-р, Міністерству внутрішніх справ для закупівлі спеціальних засобів індивідуального захисту, речового майна, майна продовольчої служби і військової техніки для потреб органів внутрішніх справ та Національної гвардії виділено з резервного фонду 199,3 млн грн, які у червні – серпні направлені на проведення видатків. Станом на 1 жовтня поточного року касові видатки проведені в сумі 134,4 млн грн, або 67,4 відсотка.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 729-р, Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській,

Луганській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівській облдержадміністраціям і Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства на закупівлю житла для забезпечення сімей загиблих військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, які брали безпосередню участь в антитерористичних операціях, здійсненні заходів із забезпечення правопорядку на державному кордоні, відбиття збройного нападу на об'єкти, що охороняються військовослужбовцями, звільнення цих об'єктів у разі захоплення або спроби насильного заволодіння зброєю, бойовою й іншою технікою, з резервного фонду державного бюджету виділено 23,6 млн гривень. У вересні поточного року на зазначену мету направлено відкритих асигнувань для здійснення видатків на суму 9,4 млн грн, або 100,0 відс. плану звітного періоду, касові видатки за якими не проведено.

3.4. Проведені Рахунковою палатою з початку року аналітичні заходи й аудити засвідчили, що прийняття неефективних управлінських рішень призвело до недоліків у використанні бюджетних коштів.

3.4.1. Міністерству культури на січень – вересень поточного року передбачено видатки у сумі 1 млрд 547,1 млн грн, з яких використано 1 млрд 475,9 млн грн, або 95,4 відс. плану звітного періоду і 70,8 відс. річного обсягу. Тобто головний розпорядник бюджетних коштів не використав запланованих видатків у сумі 71,2 млн грн, або 4,6 відс. плану звітного періоду, з них не розподілено 21,8 млн грн, або 1,4 відс. відкритих асигнувань. Міністерство й інші відповідальні виконавці бюджетних програм не виконали у запланованих обсягах жодної бюджетної програми.

При цьому взагалі не розпочато виконання бюджетної програми за КПКВК 1806060 „Гранти Президента України молодим діячам мистецтва для створення і реалізації творчих проектів в сфері кінематографії та премії за видатні досягнення у галузі кінематографії” – 0,6 млн гривень.

Із запланованих на звітний період за бюджетною програмою КПКВК 1806030 „Створення та розповсюдження національних фільмів, фінансова підтримка державного підприємства „Національний центр Олександра Довженка” видатків у сумі 30,3 млн грн використано 19,4 млн грн, або 63,9 відс. плану січня – вересня і 32,3 відс. річного обсягу, тобто на відповідні заходи спрямовано на 10,9 млн грн менше плану звітного періоду.

Міністерство не створило належні правові, організаційні й економічні умови для розвитку національної кіноіндустрії, переходу до продюсерської системи організації і фінансування виробництва, розповсюдження та демонстрування фільмів.

Проведеним Рахунковою палатою аудитом встановлено, що в законодавстві визначено правові основи діяльності в галузі кінематографії

та в основному врегульовано суспільні відносини, пов'язані з виробництвом, розповсюдженням, зберіганням і демонструванням фільмів. Однак Міністерство культури не затвердило низки нормативно-правових актів, спрямованих на виконання положень Закону України від 13.01.1998 № 9/98-ВР „Про кінематографію”, зокрема, відсутні технічні стандарти, норми і правила виробництва та розповсюдження фільмів; порядок розповсюдження, послідовність видів демонстрування фільмів, створених на засадах державного замовлення. Крім того, через відсутність Загальнодержавної програми розвитку національної кіноіндустрії не визначено шляхів розвитку національної кінематографії.

Міністерство культури і Державне агентство з питань кіно не забезпечили належного виконання Програми виробництва та розповсюдження фільмів. Запроваджена Державним агентством з питань кіно практика укладання нових договорів за наявності незавершених робіт за договорами попередніх років і перенесення термінів виконання угод з року в рік призводила до розпорощення бюджетних коштів.

В умовах запровадження пільгового оподаткування національних кіновиробників і демонстраторів фільмів та впровадження нової системи відбору кінопроектів, які підтримуються за рахунок державного бюджету, ринок кіно- і телепродукції України на 95,0 відс. заповнений іноземною продукцією.

3.4.2. Міністерство оборони у звітному періоді провело видатків на суму 13 млрд 440,9 млн грн, або 79,1 відс. плану січня – вересня і 53,0 відс. річного плану. Таким чином, не використано 3 млрд 553,1 млн грн, або 20,9 відс. планових обсягів, з яких Міністерство не розподілило 2 млрд 514,2 млн грн відкритих асигнувань. Зволікання Міністерства з прийняттям рішень і практичною реалізацією прийнятих рішень щодо подальшого використання вивільнених об'єктів нерухомого військового майна спричиняло неефективне використання інфраструктури військових містечок, більшість з яких перебуває в незадовільному стані та руйнується.

Із 13 бюджетних програм, запланованих до виконання у звітному періоді, Міністерство провело видатки у повному обсязі за бюджетною програмою КПКВК 2101760 „Закупівля озброєння та військової техніки” у сумі 140,0 млн гривень. За іншими дванадцятьма бюджетними програмами видатки проведено у сумі 13 млрд 300,9 млн грн, що менше планових призначень на 3 млрд 553,1 млн гривень. Зокрема, за бюджетною програмою КПКВК 2101710 „Проведення невідкладних заходів щодо забезпечення національної безпеки” з передбачених на січень – вересень поточного року видатків у сумі 5 млрд 877,3 млн грн використано 3 млрд 244,8 млн грн, або 55,2 відс. плану звітного періоду і 30,7 відс. річного плану.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на забезпечення діяльності Західного територіального

квартирно-експлуатаційного управління Міністерства оборони і його структурних підрозділів, встановлено, що бюджетні кошти спрямовувалися не на розвиток та вдосконалення інфраструктури військових містечок, а на їх поточне утримання.

Західне територіальне квартирно-експлуатаційне управління не забезпечило належного управління виділеними фінансовими і матеріальними ресурсами на організацію квартирно-експлуатаційного забезпечення. За неналежного контролю Міністерства оборони кошти державного бюджету за окремими напрямками використовувалися неефективно і з недотриманням вимог чинного законодавства. Вісімдесят відсотків загального обсягу видатків використано на утримання особового складу й оплату енергоносіїв. Казармено-житловий фонд, комунальні споруди й інженерні мережі експлуатуються понад граничні терміни, а планові ремонтні роботи взагалі не проводяться, не замінюються зношені конструкції й обладнання, що призводить до виникнення великої кількості аварійних ситуацій.

Водночас Західне територіальне КЕУ і підпорядковані КЕВ (КЕЧ) неповною мірою використовували внутрішні можливості додаткового залучення коштів. Внаслідок незабезпечення належного стану претензійно-позовної роботи з фізичними і юридичними особами - боржниками за спожиті комунальні послуги й оренду військового майна бюджетні кошти відволікалися в дебіторську заборгованість, більше половини загального обсягу якої (22,1 млн грн) є простроченою.

Під дією навколишнього природного середовища будівлі й інфраструктура вивільнених військових містечок поступово руйнуються, переходять у розряд непридатних для подальшої експлуатації та підлягають списанню. Лише впродовж останніх двох років внаслідок руйнування під дією атмосферних опадів несучих конструкцій списано 59 будівель і споруд 28 військових містечок.

Не сприяє ефективному відчуженню вивільненого військового майна недосконале чинне законодавство. Так, Порядок відчуження земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого військового майна, що підлягають реалізації, та земельних ділянок, які вивільняються у процесі реформування Збройних Сил, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.05.2013 № 436, не відповідає вимогам статей 14 і 92 Конституції України та не узгоджується із статтями 84 і 128 Земельного кодексу України.

Також не врегульована нормативно-правовими актами передача в користування приміщень, необхідних для організації харчування особового складу військових частин Збройних Сил на умовах аутсорсингу. Як наслідок, суб'єкти господарювання, які надають такі послуги, забезпечуються майном без проведення конкурсних процедур і на безоплатній основі, що не відповідає

вимогам статті 7 Закону України „Про господарську діяльність у Збройних Силах України”.

3.4.3. Міністерству охорони здоров'я на січень – вересень поточного року передбачено видатки у сумі 4 млрд 667,0 млн грн, з яких використано 3 млрд 286,9 млн грн, або 70,4 відс. плану звідного періоду і 50,6 відс. річного обсягу. На виконання запланованих бюджетних програм Міністерство несвоєчасно розподілило і не спрямувало на видатки 39,0 млн грн, а відповідальні виконавці бюджетних програм несвоєчасно використали 1 млрд 341,1 млн грн направлених відкритих асигнувань.

Міністерство й інші відповідальні виконавці бюджетних програм провели видатки у запланованих обсягах за двома бюджетними програмами. При цьому не розпочато виконання бюджетної програми за КПКВК 2301210 „Придбання медикаментів для забезпечення дітей, хворих на рідкісні захворювання” – 2,0 млн гривень. Решту бюджетних програм виконано в обсягах, які менші, ніж відкриті асигнування, на загальну суму 1 млрд 378,1 млн гривень.

Зокрема, заплановані за бюджетною програмою КПКВК 2301400 „Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру” видатки на суму 1 млрд 195,1 млн грн проведені у сумі 96,5 млн грн, або 8,1 відс. плану звітного періоду і 4,8 відс. річного обсягу, тобто на відповідні заходи спрямовано на 1 млрд 98,6 млн грн менше відкритих асигнувань.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я для забезпечення лікування хворих із серцево-судинними і судинно-мозковими захворюваннями, засвідчив, що внаслідок неналежного фінансового забезпечення Міністерство не оновлювало матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я та недостатньо забезпечувало хворих виробами медичного призначення для проведення оперативних втручань. Не функціонують державні реєстри хворих, що ускладнює оцінку ефективності і своєчасності надання медичної допомоги, впровадження сучасних протоколів лікування, планування та розрахунку потреби в лікарських засобах і виробих медичного призначення для забезпечення відповідної категорії пацієнтів.

Приймання, зберігання і доставку до закладів охорони здоров'я централізовано закуплених лікарських засобів та виробів медичного призначення для забезпечення лікування хворих із серцево-судинними і судинно-мозковими захворюваннями здійснювало Державне підприємство „Укрмедпостач”. За умовами договорів, укладених Міністерством охорони здоров'я з Державним підприємством „Укрмедпостач”, у 2012 – 2014 роках доставку лікарських засобів і виробів медичного призначення до закладів охорони здоров'я підприємство мало здійснювати згідно з розподілом у строк, що не перевищує 30 календарних днів з моменту отримання товару на склад.

Натомість у 2013 році і січні – червні 2014 року поставки до регіональних закладів охорони здоров'я лікарських засобів на суму 20,6 млн грн здійснювалися з недотриманням цього терміну.

Міністерство охорони здоров'я не проводило моніторингу рівня забезпечення закладів охорони здоров'я лікарськими засобами і виробами медичного призначення, що не сприяло їх ефективному використанню. Так, у закладах охорони здоров'я накопичено залишки лікарських засобів і виробів медичного призначення на суму 32,4 млн грн, які впродовж тривалого часу не використовувалися. Крім того, рахувалися залишки виробів медичного призначення, термін придатності яких закінчився, на суму 323,7 тис. гривень.

Зокрема, до комунального закладу Київської обласної ради „Київська обласна клінічна лікарня” у грудні 2007 року без заявленої закладом потреби поставлені „Стент-система коронарна Паклітаксель – елютінг TAXUS Liberte Monorail” вартістю 17,0 тис. грн і шість наборів для стентування коронарних судин без лікувального покриття на суму 75,0 тис. гривень. При цьому термін придатності цих виробів медичного призначення закінчився раніше, ніж відкривалося відділення інтервенційної радіології, де вони мали використовуватися.

3.4.4. Міністерство соціальної політики провело у звітному періоді видатків на суму 59 млрд 566,1 млн грн, або 98,6 відс. плану звітного періоду і 77,1 відс. річного обсягу. Таким чином, не використано 832,5 млн грн, або 1,4 відс. планових обсягів, з яких Міністерство не розподілило 593,5 млн грн відкритих асигнувань.

Із 22 бюджетних програм, передбачених до виконання у звітному періоді, Міністерство провело видатки у повному обсязі за трьома бюджетними програмами: за КПКВК 2506020 „Дотація для виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами” – у сумі 48 млрд 645,9 млн грн; КПКВК 2506050 „Покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду для виплати пенсій, у тому числі покриття витрат, пов'язаних з обслуговуванням боргових зобов'язань” – 8 млрд 25,7 млн грн та КПКВК 2501090 „Створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту” – 1,4 млн гривень. За дев'ятнадцятьма бюджетними програмами видатки використано у сумі 2 млрд 893,2 млн грн, що менше плану звітного періоду на 826,3 млн грн, або 22,2 відсотка. Зокрема, за бюджетною програмою КПКВК 2501200 „Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” використано 1 млрд 546,0 млн грн, або 78,8 відс. плану звітного періоду і 58,9 відс. річних призначень.

Аудитом ефективності використання коштів державного бюджету, виділених на безплатне харчування дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, встановлено, що Міністерство соціальної політики

не забезпечило належної організації виконання комплексу заходів з надання цієї послуги.

Комітет з конкурсних торгів Міністерства соціальної політики у 2014 році не забезпечив належної організації і проведення процедур закупівлі послуг із забезпечення безплатним харчуванням дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Так, 10 січня 2014 року комітет затвердив документацію конкурсних торгів на закупівлю послуг із забезпечення харчування за контрактом. При цьому вимоги до учасників торгів щодо підтвердження відповідності їх господарської діяльності санітарним нормам не встановлювалися. Як наслідок, рішенням постійно діючої адміністративної колегії Антимонопольного комітету процедура закупівлі була призупинена. Після внесення відповідних змін до документації комітет з конкурсних торгів Міністерства без обґрунтованих підстав визнав торги на закупівлю послуг із забезпечення харчування постраждалих дітей такими, що не відбулися. Міністерство соціальної політики у березні поточного року розпочало нову процедуру закупівлі, результати якої неодноразово оскаржувалися, а закупівлі за окремими лотами визнані такими, що не відбулися. В результаті більше 233 тисяч учнів загальноосвітніх навчальних закладів, які мають статус постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи і проживають на забруднених територіях Вінницької, Волинської, Житомирської, Івано-Франківської, Київської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей тривалий період не забезпечувалися безплатним харчуванням. Натомість, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 08.02.1997 № 155 „Про порядок та розміри компенсаційних виплат дітям, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи”, в березні – червні поточного року проведено компенсаційні виплати батькам потерпілих дітей на суму 69,5 млн гривень.

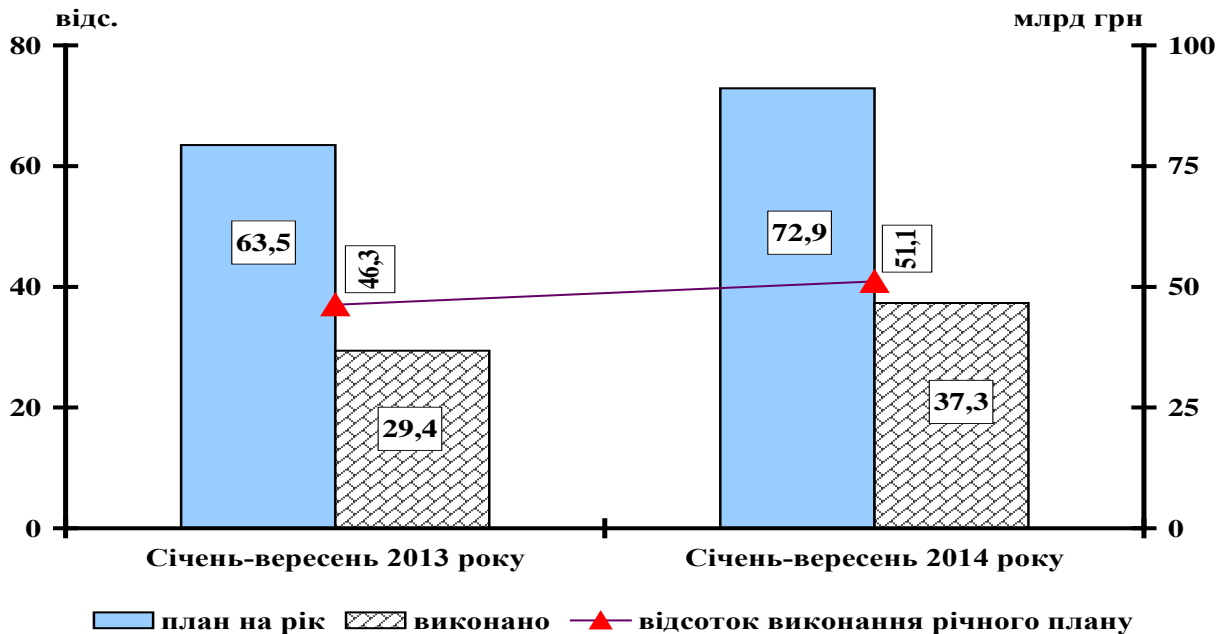
Міністерство і його структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій не забезпечили належного контролю за організацією харчування, яке здійснювалося за цінами, що значно перевищували середньостатистичні регіональні ціни. Як наслідок, не забезпечувалося збалансоване і повноцінне харчування учнів відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.05.1992 № 258 „Про норми харчування та часткову компенсацію вартості продуктів для осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”.

Крім того, перевірки Державної санітарно-епідеміологічної служби виявлені порушення якості і безпеки харчування, зокрема, незадовільний санітарно-гігієнічний стан приміщень харчоблоків; порушення правил миття посуду, технології приготування страв, товарного сусідства при зберіганні харчових продуктів, температурного режиму при зберіганні харчових продуктів у холодильному обладнанні.

3.5. Видатки спеціального фонду проведені в сумі 37 млрд 283,8 млн грн, або 51,1 відс. річного плану (72 млрд 914,5 млн грн), що на 7 млрд 885,3 млн грн,

або 26,8 відс., більше, ніж у січні – вересні попереднього року. При цьому рівень виконання річного плану зріс на 4,8 відс. пункту (діаграма 9).

Діаграма 9. Видатки спеціального фонду державного бюджету в січні – вересні 2013 – 2014 років

З 84 головних розпорядників бюджетних коштів, які у січні – вересні поточного року використовували кошти спеціального фонду, найбільше видатків проведено за програмами:

Державного агентства автомобільних доріг – 11 млрд 866,9 млн грн, або 31,8 відс. загального обсягу, в тому числі на виконання боргових зобов'язань за кредитами, отриманими під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування, – 8 млрд 231,9 млн грн, або 69,4 відс., розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування, а також субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання вулиць та доріг комунальної власності у населених пунктах – 3 млрд 635,0 млн грн, або 30,6 відс.;

Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства – 4 млрд 925,5 млн грн, або 13,2 відс., з них субвенція на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання і водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії встановленим тарифам, – 4 млрд 884,6 млн грн, або 99,2 відс.;

Міністерства освіти і науки – 4 млрд 845,2 млн грн, або 13,0 відс., з них на підготовку кадрів вищими навчальними закладами I – IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики – 4 млрд 585,2 млн грн, або 94,6 відс.;

Міністерства соціальної політики – 4 млрд 389,4 млн грн, або 11,8 відс., з них на покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду України для виплати пенсій, у тому числі покриття витрат, пов'язаних з обслуговуванням боргових зобов'язань, – 4 млрд 313,2 млн грн, або 98,3 відс.;

Міністерства аграрної політики та продовольства – 1 млрд 590,4 млн грн, або 4,3 відс., з них на організацію і регулювання діяльності установ у системі Державної ветеринарної та фітосанітарної служби – 580,0 млн грн, або 36,5 відс., підготовку кадрів для агропромислового комплексу вищими навчальними закладами I – IV рівнів акредитації, методичне забезпечення діяльності навчальних закладів – 418,2 млн грн, або 26,3 відс., державну підтримку галузі тваринництва – 319,9 млн грн, або 20,1 відс.;

Міністерства внутрішніх справ – 1 млрд 525,1 млн грн, або 4,1 відс., з них на забезпечення захисту прав і свобод громадян, суспільства та держави від протиправних посягань, охорону громадського порядку і протидію незаконній міграції – 582,0 млн грн, або 38,2 відс., матеріально-технічне забезпечення Державної прикордонної служби України й утримання її особового складу – 252,3 млн грн, або 16,5 відс., забезпечення виконання завдань та функцій у сфері громадянства, імміграції і реєстрації фізичних осіб – 194,6 млн грн, або 12,8 відс.; підготовку кадрів для органів внутрішніх справ вищими закладами освіти III і IV рівнів акредитації – 180,5 млн грн, або 11,8 відс.;

Міністерства охорони здоров'я – 1 млрд 462,7 млн грн, або 3,9 відс., з них на підготовку і підвищення кваліфікації медичних та фармацевтичних, наукових і науково-педагогічних кадрів вищими навчальними закладами I – IV рівнів акредитації – 963,9 млн грн, або 65,9 відс., діяльність установ Державної санітарно-епідеміологічної служби та заходи з боротьби з епідеміями – 176,0 млн грн, або 12,0 відс., спеціалізовану і високоспеціалізовану медичну допомогу, що надається загальнодержавними закладами охорони здоров'я, – 150,6 млн грн, або 10,3 відс.;

Міністерства екології та природних ресурсів – 1 млрд 152,0 млн грн, або 3,1 відс., з них на експлуатацію державного водогосподарського комплексу й управління водними ресурсами – 669,6 млн грн, або 58,1 відс., підтримку в безпечному стані енергоблоків і об'єкта „Укриття” та заходи з підготовки до зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС – 205,9 млн грн, або 17,9 відс., підтримку екологічно безпечного стану у зонах відчуження і безумовного (обов'язкового) відселення – 142,3 млн грн, або 12,4 відсотка.

Збільшення, порівняно із січнем – вереснем 2013 року, видатків спеціального фонду зумовлено зростанням на 4 млрд 434,4 млн грн, або в 10,8 раза, обсягу наданої з державного бюджету субвенції місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання і водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії встановленим тарифам, а також проведенням видатків на покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду в

сумі 4 млрд 313,2 млн грн, тоді як у попередньому році такі видатки здійснювалися тільки із загального фонду державного бюджету.

Також збільшилися видатки на економічну діяльність на 333,5 млн грн, або 2,8 відс., зокрема на дорожнє господарство – на 733,5 млн грн, або 7,8 відс., при цьому видатки Державного агентства автомобільних доріг на виконання боргових зобов'язань за кредитами, отриманими під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування зросли на 3 млрд 676,0 млн грн, або 80,7 відс., а видатки на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування зменшилися на 2 млрд 942,5 млн грн, або 60,5 відсотка. Зросли на 190,3 млн грн, або в 25,7 разів, видатки на іншу економічну діяльність, що зумовлено проведенням Міністерством палива та енергетики видатків на виконання боргових зобов'язань за кредитами, залученими в 2013 році під державні гарантії з метою реалізації проекту „Будівництво першої черги Дністровської ГАЕС у складі трьох агрегатів”. Водночас зменшилися видатки на сільське господарство – на 441,1 млн грн, або 18,2 відс., що, зокрема, спричинено скороченням витрат Аграрного фонду, пов'язаних з комплексом заходів із зберігання, перевезення, переробки й експорту об'єктів державного цінового регулювання державного інтервенційного фонду; паливно-енергетичний комплекс – на 201,0 млн грн, або 98,2 відс., у зв'язку з непроведенням у поточному році видатків Міністерства палива та енергетики на підтримку впровадження Енергетичної стратегії України на період до 2020 року.

Крім того, зросли видатки на:

- загальнодержавні функції – на 317,2 млн грн, або 33,8 відс., що насамперед спричинено збільшенням видатків Міністерства доходів і зборів на придбання предметів, матеріалів, обладнання й інвентарю;

- оборону – на 192,7 млн грн, або 31,4 відс., у зв'язку із зростанням видатків Міністерства оборони на забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовку військ;

- охорону здоров'я – на 174,3 млн грн, або 16,6 відс., що зумовлено збільшенням видатків Національної академії медичних наук на діагностику і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій, а також спеціалізовану консультативно-поліклінічну допомогу, що надається науково-дослідними установами академії.

Водночас зменшилися видатки на:

- охорону навколишнього природного середовища – на 1 млрд 542,2 млн грн, або 71,7 відс., що спричинено скороченням видатків на державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату, а також видатків на природоохоронні заходи;

- освіти – на 466,1 млн грн, або 6,5 відс., у зв'язку зі скороченням видатків на утримання підпорядкованих вищим навчальним закладам I – IV рівнів акредитації установ;

- громадський порядок, безпеку і судову владу – на 126,5 млн грн, або 4,1 відс., що зумовлено, зокрема, скороченням видатків на придбання обладнання та предметів довгострокового користування для забезпечення органів внутрішніх справ.

3.6. За окремими визначеними статтею 14 закону про державний бюджет на 2014 рік напрямками використання коштів спеціального фонду видатки проводилися в обсягах, менших за наявні ресурси.

За наявності залишку відкритих асигнувань у сумі 231,8 млн грн і надходжень судового збору в сумі 776,8 млн грн, або 82,7 відс. плану на рік, на забезпечення здійснення правосуддя та зміцнення матеріально-технічної бази Державної судової адміністрації, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України використано 495,2 млн грн, або 49,1 відс. наявних ресурсів та 43,8 відс. річного плану.

За наявності залишку відкритих асигнувань у сумі 35,5 млн грн і надходжень від реалізації матеріальних цінностей державного резерву та розброньованих матеріальних цінностей мобілізаційного резерву в сумі 702,1 млн грн, або 78,6 відс. плану на рік, видатки Міністерства економічного розвитку і торгівлі на накопичення (приріст) матеріальних цінностей та обслуговування державного матеріального резерву здійснені в сумі 63,9 млн грн, або 8,7 відс. наявних ресурсів та 18,5 відс. річного плану.

За наявності залишку відкритих асигнувань у сумі 577,3 млн грн і надходження екологічного податку, збору за забруднення навколишнього природного середовища та грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської й іншої діяльності, в сумі 339,6 млн грн, або 67,8 відс. плану на рік, видатки за п'ятьма бюджетними програмами Міністерства екології та природних ресурсів, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерства економічного розвитку і торгівлі проведені в сумі 84,6 млн грн, або 9,2 відс. наявних ресурсів та 16,4 відс. річного плану.

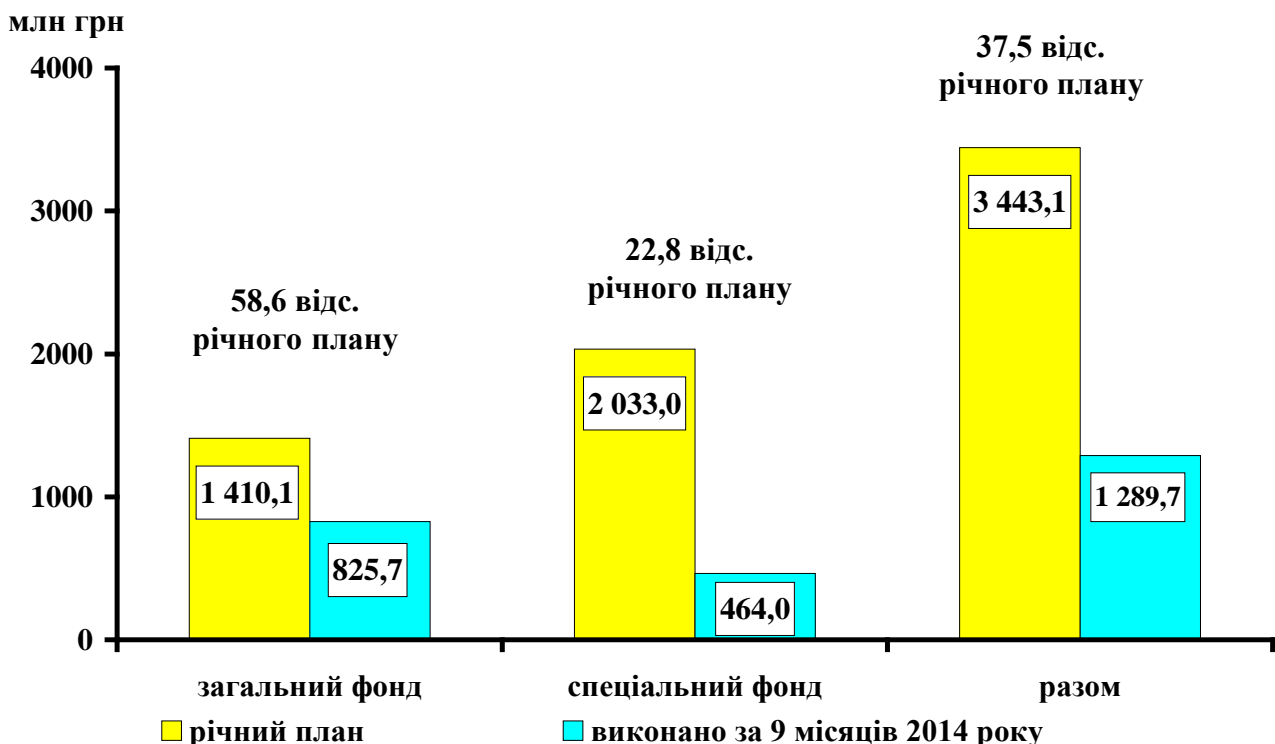
За наявності залишку відкритих асигнувань в сумі 435,0 млн грн і надходжень в сумі 546,6 млн грн, або 61,6 плану на рік, податку на додану вартість, що сплачується юридичними особами при здійсненні ними операцій з постачання власної виробленої продукції, виготовленої з поставлених молока або м'яса в живій вазі сільськогосподарськими підприємствами, іншими юридичними та фізичними особами, у тому числі фізичними особами – підприємцями, які самостійно вирощують, розводять, відгодовують

продукцію тваринництва, видатки Міністерства аграрної політики та продовольства на державну підтримку галузі тваринництва здійснені в сумі 319,9 млн грн, або 32,6 відс. наявних ресурсів і 36,0 відс. річного плану. Видатки Міністерства на державну підтримку розвитку хмелярства, овочівництва, закладення молодих садів, виноградників і ягідників та нагляд за ними, які, відповідно до закону про державний бюджет на 2014 рік, мали здійснюватися за рахунок залишку коштів збору на розвиток виноградарства, садівництва, хмелярства, сформованого до 2013 року в сумі 100,0 млн грн, проведені в сумі 42,1 млн гривень.

За наявності залишку відкритих асигнувань у сумі 64,0 млн грн і надходжень до Фонду соціального захисту інвалідів коштів від сплати інвалідами часткової вартості автомобілів та коштів від реалізації автомобілів, повернених інвалідами, в сумі 160,9 млн грн, або 89,1 відс. плану на рік, видатки Міністерства соціальної політики на заходи із соціальної, трудової і професійної реабілітації інвалідів, проведені в сумі 68,1 млн грн, або 30,3 відс. наявних ресурсів та 34,9 відс. річного плану.

3.7. У звітному періоді повернення до державного бюджету раніше наданих кредитів становило 1 млрд 289,7 млн грн, або 37,5 відс. річного плану (діаграма 10).

Діаграма 10. Повернення кредитів до державного бюджету за 9 місяців 2014 року

До загального фонду державного бюджету надійшло 825,7 млн грн, або 115,8 відс. плану звітного періоду і 58,6 відс. річного плану. Перевиконання планового показника зумовлено понадплановим надходженням коштів за бюджетною програмою КПКВК 3511630 „Повернення позик, наданих для фінансування проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою”, за якою надійшло 805,6 млн грн, або 137,9 відс. плану звітного періоду і 74,8 відс. річного плану. За рештою програм розрахунки за кредитами проведено в обсягах, менше планових. Зокрема, повернення бюджетних коштів, наданих на поворотній основі на виконання окремих заходів, становило 20,1 млн грн, або 15,9 відс. плану звітного періоду; безвідсоткових бюджетних позичок, наданих підприємствам державної форми власності на погашення заборгованості із зарплати, – 0,1 млн грн, або 6,0 відс., а кредити, надані в 2012 році на реалізацію бюджетної програми „Пільгове кредитування юридичних осіб, в тому числі ОСББ, для проведення реконструкції, капітальних та поточних ремонтів об’єктів житлово-комунального господарства”, при плані 1,2 млн грн взагалі не поверталися.

До спеціального фонду державного бюджету надійшли кошти в сумі 464,0 млн грн, або 22,8 відс. річного плану.

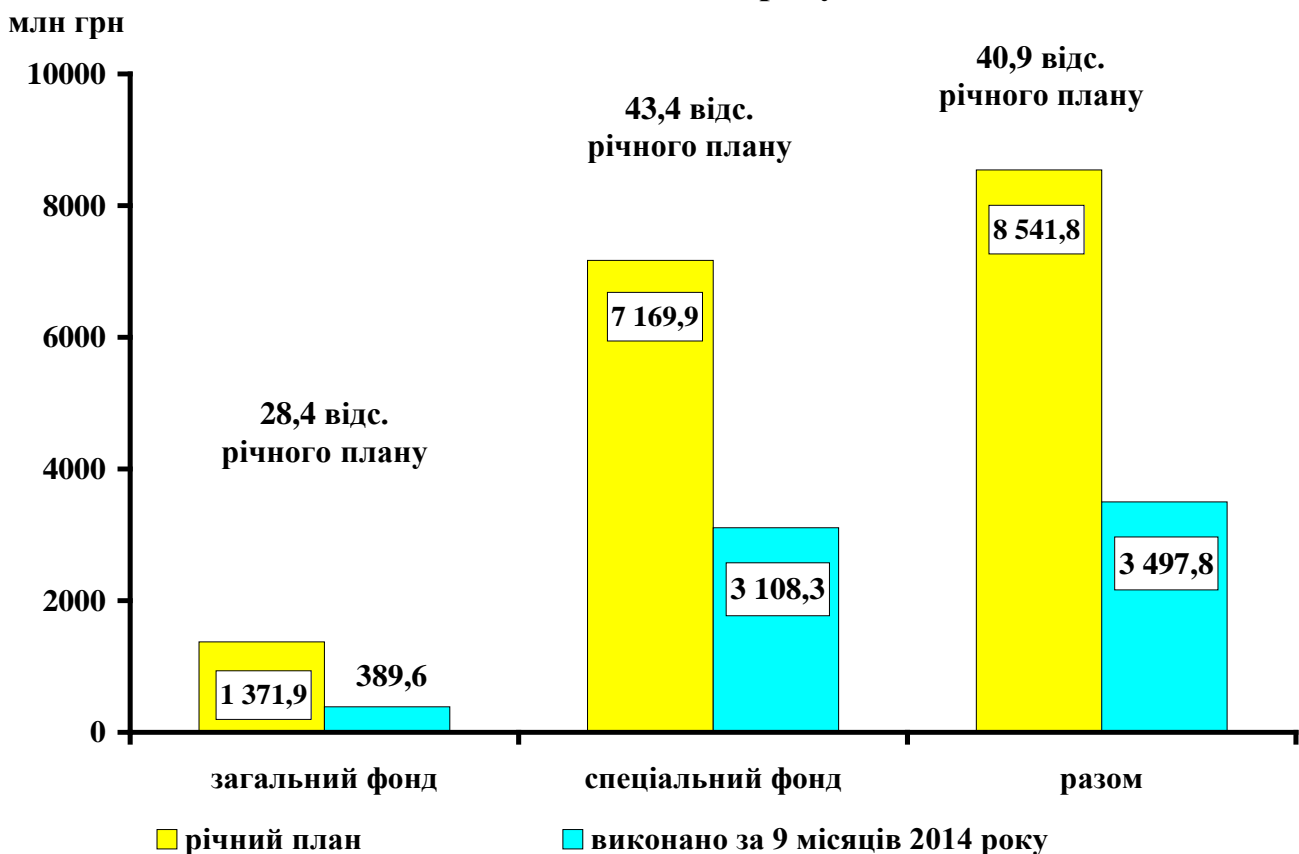
За відсутності дієвого контролю Міністерства аграрної політики та продовольства не забезпечено повернення коштів, наданих на формування державного інтервенційного фонду Аграрним фондом, а також закупівлю матеріально-технічних ресурсів для потреб сільськогосподарських товаровиробників. До бюджету надійшло 130,7 млн грн, або 8,7 відс. річного плану.

За іншими програмами повернення кредитів також здійснювалося на низькому рівні. Зокрема, надходження коштів, наданих на закупівлю сільськогосподарської продукції за державним замовленням (контрактом) 1994 – 1997 років, становило 0,5 млн грн, або 9,7 відс. плану; а кошти, надані для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу, а також закупівлі племінних нетелів, корів, вітчизняної техніки й обладнання для агропромислового комплексу, з наступною їх реалізацією сільськогосподарським підприємствам на умовах фінансового лізингу в сумі 3,8 млн грн, взагалі не поверталися.

3.8. З державного бюджету надано кредитів у сумі 3 млрд 497,8 млн грн, або 40,9 відс. річного плану (діаграма 11). За наявності фінансових ресурсів кредитування окремих програм проведено в обсягах, значно менших планових, що свідчить про неефективне управління бюджетними коштами.

Із загального фонду державного бюджету передбачалося спрямувати на надання кредитів 879,3 млн грн, фактично надано кредитів у сумі 389,6 млн грн, або 44,3 відс. плану звітного періоду і 28,4 відс. річного плану.

Діаграма 11. Надання кредитів з державного бюджету за 9 місяців 2014 року

За рахунок коштів спеціального фонду державного бюджету надано кредитів у сумі 3 млрд 108,3 млн грн, або 43,4 відс. річного плану. За окремими бюджетними програмами кредитування не розпочиналося, зокрема, не надавалися кредити на підвищення ефективності передачі електроенергії, модернізацію підстанцій (план на рік – 70,0 млн грн), фінансування проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою (33,0 млн грн), фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі на умовах фінансового лізингу (3,8 млн гривень).

Міністерство аграрної політики та продовольства на кредитування фермерських господарств спрямувало 1,9 млн грн, або 6,8 відс. річного плану, при надходженні коштів від повернення раніше наданих кредитів у сумі 7,8 млн грн і залишках невикористаних бюджетних асигнувань у сумі 21,5 млн грн, тобто використано 6,5 відс. наявних фінансових ресурсів.

При поверненні 29,5 млн грн кредитів, наданих з державного бюджету індивідуальним сільським забудовникам, і залишках невикористаних бюджетних асигнувань у сумі 9,6 млн грн, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства спрямувало на рекредитування відповідної бюджетної програми 26,6 млн грн, або 68,0 відс. наявних коштів і 55,4 відс. плану.

Національна акціонерна компанія „Украгролізинг” на закупівлю технічних засобів для агропромислового комплексу з подальшою передачею їх на умовах фінансового лізингу спрямувала 13,7 млн грн за наявності відповідних надходжень у сумі 25,1 млн грн і залишків невикористаних у минулому році бюджетних асигнувань – 10,1 млн гривень.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на будівництво Дністровської ГАЕС, засвідчив, що Міністерство енергетики та вугільної промисловості не забезпечило повноти і своєчасності виконання визначених завдань з будівництва станції та досягнення очікуваних економічних результатів.

Будівництво Дністровської ГАЕС триває понад 30 років. Визначений проектом десятирічний термін будівництва перевищено утричі, проте навіть перша черга гідроакумулюючої станції не введена в експлуатацію. Станом на 01.09.2014 у промислову експлуатацію введено лише один гідроагрегат з трьох, передбачених проектом першої черги будівництва Дністровської ГАЕС. Терміни завершення будівництва постійно переносяться, що призводить до затримки введення об'єкта в експлуатацію, збільшення загальної вартості будівництва і додаткового навантаження на державний бюджет. Загалом запланована вартість будівництва першої черги Дністровської ГАЕС зросла з 2006 року втричі – з 3,5 до 10,9 млрд гривень.

Міністерство не забезпечило належного рівня фінансування будівництва Дністровської ГАЕС за рахунок коштів з інших джерел, крім державного бюджету, показники яких затверджені титулами будови. Систематичне невиконання завдань із залучення вказаних коштів призвело до необхідності компенсації даних витрат за рахунок бюджетних коштів. Як наслідок, загальні видатки державного бюджету і надані кредити під державні гарантії на будівництво першої черги Дністровської ГАЕС упродовж 2011 – 2014 років зросли з 115,0 млн грн, що були визначені початковим планом, до 2 млрд 182,0 млн грн, або у 19 разів.

Для забезпечення функціонування ГАЕС, основним призначенням якої є стабілізація напруги в об'єднаній енергетичній системі України, використовується нормативно-правова база, визначена для генеруючих гідроелектростанцій, без урахування технологічних особливостей функціонування ГАЕС. Передбачена відповідними рішеннями НКРЕ система тарифоутворення на електричну енергію ГЕС і ГАЕС не покриває затрат ГАЕС на стабілізацію енергетичного ринку. За умови збереження наявної практики тарифоутворення збитковість Дністровської ГАЕС триватиме, що, в свою чергу, потребуватиме постійної фінансової підтримки її функціонування за рахунок залучення коштів з інших джерел.

Не вирішено також питання повернення у державну власність майна ПАТ „Дністровська ГАЕС” (Дністровська ГЕС-2), процес ліквідації якої

розпочатий у 2005 році. Незавершений процес ліквідації підприємства і передачі майна, яке перебуває на його балансі, призводить до додаткових витрат державних коштів ПАТ „Укргідроенерго” на будівництво й експлуатацію Дністровської ГАЕС.

3.9. За дев'ять місяців поточного року як кредиторська, так і дебіторська бюджетна заборгованість зменшилися. При цьому зріс обсяг простроченої дебіторської заборгованості.

3.9.1. Кредиторська заборгованість бюджетних установ з основної діяльності зменшилася на 1 млрд 203,8 млн грн, або 15,2 відс., – до 6 млрд 732,4 млн грн, з неї прострочена – 3 млрд 119,7 млн грн, або 46,3 відсотка. За січень – вересень поточного року обсяг простроченої заборгованості скоротився на 227,2 млн грн, або 6,8 відсотка.

Кредиторська заборгованість бюджетних установ загального фонду зменшилася на 193,8 млн грн, або 5,6 відс., – до 3 млрд 246,4 млн грн, з неї прострочена – 2 млрд 202,4 млн грн, або 67,8 відсотка.

Внаслідок спрямування асигнувань менше планових показників і несвоєчасного проведення органами Державної казначейської служби платежів найбільші обсяги заборгованості обліковуються за поточними видатками і становлять 2 млрд 104,5 млн грн, або 64,8 відс., з яких заборгованість за придбані товари і послуги – 816,0 млн гривень. За капітальними видатками обліковується 1 млрд 141,9 млн грн, або 35,2 відс. заборгованості. Упродовж січня – вересня поточного року заборгованість за капітальними видатками зменшилася на 189,7 млн грн, або 14,2 відс., чому сприяло проведення платежів Державною казначейською службою за наявності підтверджених Державною фінансовою інспекцією обсягів заборгованості.

З початку року суттєво скоротилася кредиторська заборгованість Міністерства оборони – на 352,2 млн грн, або у 5,6 раза, Державного космічного агентства – на 146,8 млн грн, або у 15,2 раза. Водночас у Міністерства енергетики та вугільної промисловості утворилася заборгованість у сумі 326,7 млн грн, зросла у Міністерства внутрішніх справ – на 105,4 млн грн, або у 3,1 раза.

Найбільша кредиторська заборгованість з основної діяльності обліковується у бюджетних установ Міністерства аграрної політики та продовольства – 583,2 млн грн, з якої 70,5 відс. за бюджетними програмами з підтримки заходів в агропромисловому комплексі і проведення земельної реформи; Міністерства соціальної політики – 440,4 млн грн, з якої 85,0 відс. за бюджетною програмою із соціального захисту громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи; Міністерства енергетики та вугільної промисловості – 326,9 млн грн, з якої 77,5 відс. з підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, яка виникла на звітну дату.

Кредиторська заборгованість бюджетних установ спеціального фонду зменшилася на 1 млрд 10,0 млн грн, або 22,5 відс., – до 3 млрд 486,0 млн грн, з неї прострочена становить 26,3 відсотка. За січень – вересень поточного року обсяги простроченої заборгованості скоротилися на 517,3 млн грн, або 36,1 відсотка.

Найбільші суми кредиторської заборгованості (68,6 відс. загального обсягу) обліковуються в Міністерстві аграрної політики та продовольства – 419,5 млн грн, з неї прострочена – 85,1 відс., Міністерстві екології та природних ресурсів – 317,8 млн грн, з неї прострочена – 88,8 відс., Державному агентстві автомобільних доріг – 290,1 млн грн, з неї прострочена – 35,0 відсотка.

3.9.2. Дебіторська заборгованість бюджетних установ з основної діяльності зменшилася на 539,5 млн грн, або 6,8 відс., – до 7 млрд 377,2 млн грн, з неї прострочена – 4 млрд 203,3 млн грн, або 57,0 відсотка. За січень – вересень обсяг простроченої заборгованості зріс на 651,6 млн грн, або 18,3 відсотка.

За загальним фондом дебіторська заборгованість зменшилася на 380,3 млн грн, або 11,5 відс., – до 2 млрд 927,0 млн грн, з неї прострочена – 1 млрд 148,1 млн грн, або 39,2 відсотка. За звітний період обсяг простроченої заборгованості зріс у 1,5 раза.

Дебіторська заборгованість у Міністерстві охорони здоров'я зменшилася на 1 млрд 54,8 млн грн – до 17,1 млн грн, з якої прострочена – 16,7 млн грн, або 97,4 відсотка. У повному обсязі погашено заборгованість за спрямовані в попередньому році кошти на розвиток служби екстреної медичної допомоги (придбання медичного автотранспорту) для закладів охорони здоров'я – 913,4 млн грн і за забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру – 141,8 млн гривень. Водночас зросли обсяги заборгованості у Міністерстві внутрішніх справ – на 450,4 млн грн і Міністерстві оборони – на 312,5 млн грн, що насамперед спричинено здійсненням у поточному році попередньої оплати на закупівлю озброєння та військової техніки і проведення невідкладних заходів із забезпечення національної безпеки.

Як наслідок, найбільший обсяг дебіторської заборгованості обліковується у Міністерстві оборони – 1 млрд 257,7 млн грн, або 43,0 відс. загального обсягу, і Міністерстві внутрішніх справ – 503,1 млн грн, або 17,2 відс., з яких понад 90,0 відс. виникло у зв'язку із закупівлею товарів та послуг, проведенням заходів спеціального призначення, дослідженнями і розробками, а також окремих заходів з реалізації державних (регіональних) програм.

Дебіторська заборгованість спеціального фонду зменшилася на 159,2 млн грн, або 3,5 відс., – до 4 млрд 450,2 млн грн, з неї прострочена – 3 млрд 55,2 млн грн, або 68,7 відсотка. З початку року обсяг простроченої заборгованості зріс на 9,3 відсотка.

IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

4.1. Державний бюджет за дев'ять місяців 2014 року виконано з дефіцитом, який становив 49,9 відс. планового річного обсягу. Здійснення за рахунок державних запозичень підтримки діяльності Національної акціонерної компанії „Нафтогаз України”, відшкодування сум податку на додану вартість, рефінансування державного боргу, покриття дефіциту державного бюджету тощо призвело до збільшення частки державних запозичень у загальній сумі надходжень до державного бюджету, порівняно з січнем – вереснем 2013 року, з 29,6 відс. до 46,6 відсотка.

У процесі виконання державного бюджету Міністерство фінансів і головні розпорядники бюджетних коштів на підставі частини восьмої статті 13 Бюджетного кодексу України, пункту 2 статті 16 і статті 24 Закону України „Про Державний бюджет України на 2014 рік” змінили затверджені законом про державний бюджет на 2014 рік показники доходів і видатків за спеціальним фондом. У результаті плановий обсяг дефіциту державного бюджету збільшено на 11 млрд 821,3 млн грн, або 17,2 відс., – до 80 млрд 385,6 млн гривень. Фактично за дев'ять місяців поточного року державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 40 млрд 105,1 млн грн, або 58,5 відс. затвердженого законом про державний бюджет на 2014 рік граничного обсягу і 49,9 відс. планового, з урахуванням внесених змін, річного обсягу. Дефіцит державного бюджету за січень – вересень 2014 року на 4 млрд 895,8 млн грн, або 13,9 відс., перевищив дефіцит за відповідний період 2013 року.

Фінансування державного бюджету здійснено на 99,9 відс. за рахунок боргових джерел – надходження коштів від державних запозичень, тоді як частка надходжень коштів від приватизації державного майна становила менше 0,1 відсотка.

Згідно з даними Державної казначейської служби, державних запозичень здійснено на суму 226 млрд 345,6 млн грн, що на 119 млрд 356,6 млн грн, або в 2,1 раза, більше, ніж у січні – вересні 2013 року. У результаті частка державних запозичень у загальній сумі надходжень до державного бюджету зросла на 16,7 відс. пункту – до 46,3 відсотка. З урахуванням кредиту Канадської експортної агенції, який не відображений у формах бюджетної звітності щодо фінансування державного бюджету, державні запозичення становили 228 млрд 666,6 млн грн, а частка державних запозичень у загальній сумі надходжень до державного бюджету – 46,6 відсотка. У державних запозиченнях переважали довгострокові і середньострокові запозичення – 56,6 відс. і 37,7 відс. відповідно.

При цьому 100 млрд 298,9 млн грн, або 43,9 відс. державних запозичень, становили запозичення для підтримки Національної акціонерної компанії „Нафтогаз України” і надання субвенції з державного бюджету місцевим

бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

На внутрішньому ринку здійснювалося розміщення різних державних цінних паперів, зокрема облігацій внутрішньої державної позики: для збільшення статутного капіталу Національної акціонерної компанії „Нафтогаз України”, для відшкодування сум податку на додану вартість, „Військові облігації” тощо – і казначейських зобов’язань „Військові”. Загалом на внутрішньому ринку розміщено цінних паперів на суму 150 млрд 193,7 млн грн, або 82,0 відс. річного плану.

Розміщення облігацій внутрішньої державної позики здійснювалося як у національній валюті, так і в доларах США. Середньозважений рівень дохідності за облігаціями внутрішньої державної позики, номінованими в гривні, за січень – вересень 2014 року, порівняно із середньозваженим рівнем дохідності за 2013 рік, зріс на 0,5 відс. пункту – до 13,6 відс., унаслідок чого зріс ризик збільшення видатків на обслуговування державного боргу в майбутньому.

Середньозважений рівень дохідності за облігаціями внутрішньої державної позики, номінованими в доларах США, зменшився на 2,4 відс. пункту – до 5,2 відсотка.

Державні зовнішні запозичення, відповідно до звіту Державної казначейської служби, становили 76 млрд 151,9 млн грн, або 84,3 відс. річного плану, а з урахуванням кредиту Канадської експортної агенції, який не відображений у показниках державних зовнішніх запозичень, – 78 млрд 472,9 млн гривень.

4.1.1. Загальний фонд державного бюджету виконано з дефіцитом, який на 13 млрд 36,9 млн грн, або 28,7 відс., менший від запланованого на звітний період, що спричинено передусім більшим невиконанням планових призначень за видатками (на 20 млрд 483,0 млн грн), ніж невиконання плану за доходами (на 8 млрд 48,4 млн гривень).

Дефіцит загального фонду державного бюджету за січень – вересень поточного року становив 32 млрд 332,6 млн грн, або 71,3 відс. запланованого на звітний період обсягу і 51,7 відс. річного обсягу дефіциту. При цьому дефіцит за дев’ять місяців 2014 року на 6 млрд 411,5 млн грн, або 16,5 відс., менший від дефіциту за відповідний період 2013 року (таблиця 4).

Для фінансування загального фонду залучено 213 млрд 427,9 млн грн, що на 40 млрд 287,2 млн грн, або 15,9 відс., менше плану на січень – вересень поточного року. Невиконання плану спричинено отриманням коштів в обсягах, менших від запланованих на звітний період, за всіма передбаченими джерелами: від державних внутрішніх запозичень – на 25 млрд 438,4 млн грн, або 15,4 відс., приватизації державного майна – на 8 млрд 341,5 млн грн, або 99,3 відс., зовнішніх запозичень – на 6 млрд 507,3 млн грн, або 8,1 відсотка.

Дефіцит і фінансування загального фонду державного бюджету

млн грн

№ з/п	Показники	Виконано, січень – вересень 2013 року	Січень – вересень 2014 року		Відхилення від:			
			план	виконано	січня – вересня 2013 року		плану на січень – вересень 2014 року	
					сума	відс.	сума	відс.
I.	ДЕФІЦИТ	38 744	45 370	32 333	-6 411	-16,5	-13 037	-28,7
	<i>(ряд. 1.1 - ряд. 1.2 + ряд. 1.3 - ряд. 1.4)</i>							
1.1.	Видатки	255 915	281 966	261 483	5 568	2,2	-20 483	-7,3
1.2.	Доходи	216 722	236 762	228 714	11 992	5,5	-8 048	-3,4
1.3.	Надання кредитів	63	879	390	327	в6,2р.б.	-489	-55,7
1.4.	Повернення кредитів	512	713	826	314	61,4	113	15,8
II.	ФІНАНСУВАННЯ	38 744	45 370	32 333	-6 411	-16,5	-13 037	-28,7
	<i>(ряд. 2.1 – ряд. 2.2)</i>							
2.1.	Фінансування в частині надходжень – всього,	106 578	253 715	213 429	106 851	в20р.б.	-40 286	-15,9
	<i>у тому числі:</i>							
	внутрішні запозичення	80 482	165 240	139 802	59 320	73,7	-25 438	-15,4
	зовнішні запозичення	23 979	80 075	73 568	49 589	в3,1р.б.	-6 507	-8,1
	надходження від приватизації державного майна	916	8 400	59	-857	-93,6	-8 341	-99,3
	зміни обсягів бюджетних коштів	1 201	-	-	-1 201		-	-
2.2.	Фінансування в частині витрат – всього,	67 834	208 345	181 096	113 262	в27р.б.	-27 249	-13,1
	<i>у тому числі:</i>							
	погашення внутрішнього боргу	29 638	47 637	44 921	15 283	51,6	-2 716	-5,7
	погашення зовнішнього боргу	25 196	38 529	25 865	669	2,7	-12 664	-32,9
	розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	13 000	101 810	96 610	83 610	в7,4р.б.	-5 200	-5,1
	повернення коштів на ЄКР	-	20 369	-	-	-	-20 369	-
	зміни обсягів бюджетних коштів	-	-	13 700	13 700	-	13 700	-

Надходження від внутрішніх запозичень за дев'ять місяців 2014 року становили 139 млрд 801,7 млн грн, що на 59 млрд 320,0 млн грн, або 73,7 відс., більше, ніж за відповідний період 2013 року. При цьому значну частину – 69,1 відс., або 96 млрд 609,6 млн грн, становили надходження від розміщення облігацій внутрішньої державної позики для збільшення статутного

капіталу Національної акціонерної компанії „Нафтогаз України”, тоді як у відповідному періоді минулого року ця частка становила 16,2 відс., або 13,0 млрд гривень. Внутрішні запозичення, без урахування запозичень на збільшення статутного капіталу, становили 43 млрд 192,1 млн грн, що менше, ніж у відповідному періоді минулого року, на 24 млрд 289,6 млн грн, або 36,0 відсотка.

Відповідно до звіту Державної казначейської служби, надходження від державних зовнішніх запозичень становили 73 млрд 567,7 млн грн, у тому числі перший та другий транші кредиту Міжнародного валютного фонду – 2 млрд 517,1 млн дол. США і 355,6 млн євро, надходження від розміщення облігацій зовнішньої державної позики під гарантії Сполучених Штатів Америки – 1,0 млрд дол. США, макрофінансова допомога Європейського Союзу – 618,0 млн євро, позика Міжнародного банку реконструкції та розвитку в рамках проектів „Перша позика на політику розвитку” – 748,1 млн дол. США і „Перша позика на політику розвитку у фінансовому секторі” – 498,8 млн дол. США, позика Японського агентства міжнародного співробітництва „Позика на політику розвитку на здійснення економічних реформ” – 9 млрд 990,0 млн японських єн.

Водночас, відповідно до повідомлення Міністерства фінансів, розміщеному на офіційному сайті, 30 вересня 2014 року на рахунки Уряду надійшли кошти кредиту Канадської експортної агенції в сумі 200,0 млн канадських доларів, що еквівалентно 2 млрд 321,0 млн гривень. Ці кошти відображені в статистичних матеріалах про стан державного боргу України на 30 вересня 2014 року, розміщених Міністерством фінансів на офіційному сайті, та у звіті про стан державного і гарантованого державою боргу станом на 1 жовтня 2014 року, наданому Державною казначейською службою у складі квартального звіту про виконання Державного бюджету України, як заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав (код 320000). Таким чином, невідповідність показників щодо державних зовнішніх запозичень до загального фонду у формах бюджетної звітності „Фінансування за класифікацією фінансування бюджету за типом кредитора” (код 302100) і „Фінансування за класифікацією фінансування бюджету за типом боргового зобов’язання” (код 401201) становить 2 млрд 321,0 млн гривень.

За дев’ять місяців 2014 року від приватизації державного майна надійшло 58,5 млн грн, або 0,7 відс. плану на цей період (8 млрд 400,0 млн гривень). Порівняно з відповідним періодом 2013 року, надходження коштів від приватизації державного майна зменшилися на 857,5 млн грн, або 93,6 відсотка. При цьому Кабінет Міністрів України затвердив Перелік об’єктів права державної власності, що підлягають приватизації в 2014 році розпорядженням від 17.07.2014 № 667-р.

Обсяг бюджетних коштів загального фонду, що обліковуються на рахунках Державної казначейської служби, внаслідок здійснення витрат у

обсягах, менших від надходжень, з початку року зріс з 44,4 млн грн до 14 млрд 508,4 млн грн і змінювався упродовж січня – вересня поточного року залежно від надходжень від міжнародних фінансових організацій, зокрема Міжнародного валютного фонду.

4.1.2. Спеціальний фонд державного бюджету за дев'ять місяців поточного року виконано з дефіцитом, що на 56,4 відс. менший його планового річного обсягу.

У результаті внесення змін до затверджених Законом України „Про Державний бюджет України на 2014 рік” показників доходів і видатків спеціального фонду Міністерством фінансів на підставі пункту 2 статті 16 та статті 24 закону про державний бюджет на 2014 рік і головними розпорядниками бюджетних коштів на підставі частини восьмої статті 13 Бюджетного кодексу України граничний обсяг дефіциту спеціального фонду збільшено в 3,0 раза – з 5 млрд 998,6 млн грн до 17 млрд 819,9 млн гривень. Фактично спеціальний фонд державного бюджету виконано з дефіцитом у сумі 7 млрд 772,5 млн гривень.

У частині фінансування до спеціального фонду залучені кошти в сумі 12 млрд 976,2 млн грн, або 71,7 відс. річного плану. Зокрема, здійснено розміщення облігацій внутрішньої державної позики на загальну суму 10 млрд 392,0 млн грн, або 96,2 відс. річного плану, у тому числі для відшкодування сум податку на додану вартість – 6 млрд 702,7 млн грн, або 95,8 відс., для надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання і водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії і послуг з централізованого водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування, – 3 млрд 689,3 млн грн, або 97,1 відсотка. Надходження від міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів становили 2 млрд 584,2 млн грн, або 41,8 відсотка.

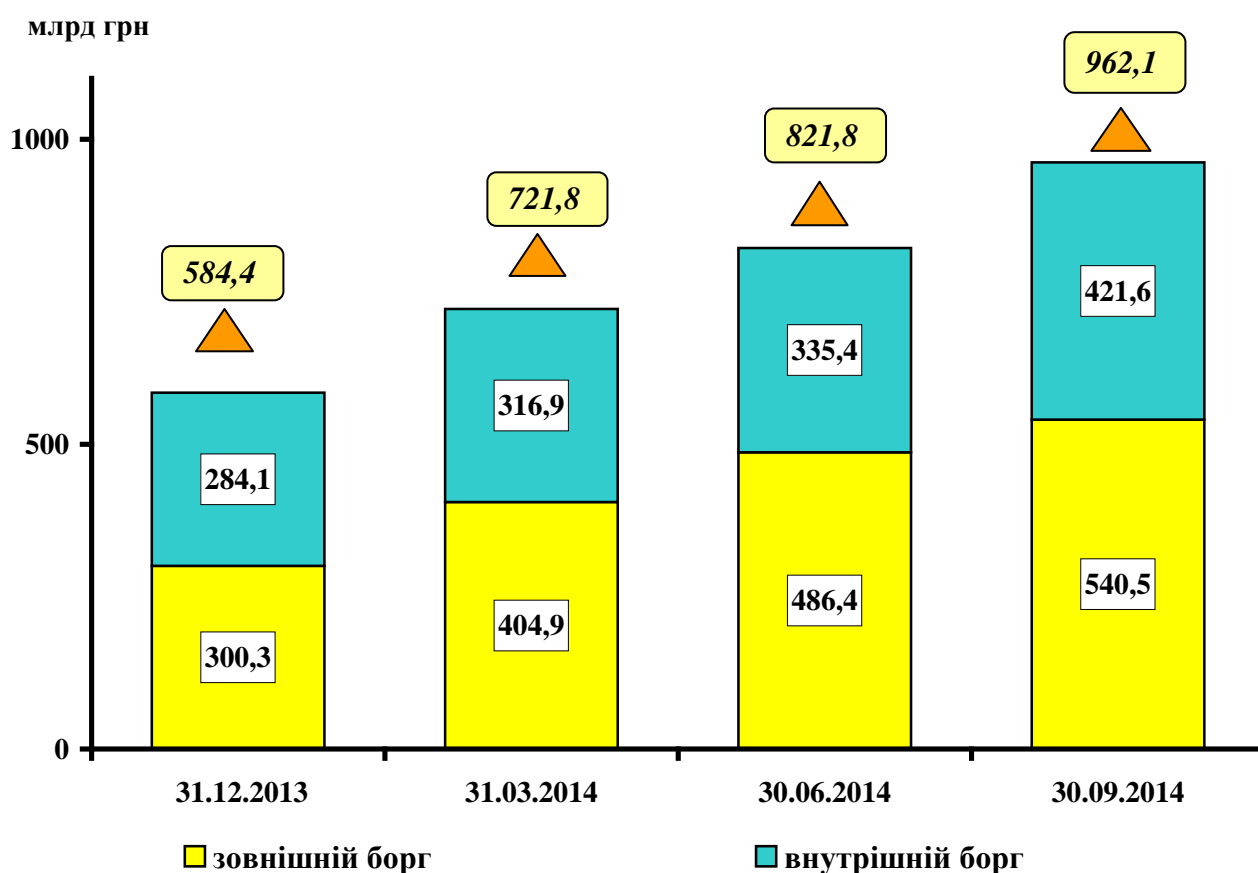
Обсяг бюджетних коштів спеціального фонду, що обліковуються на рахунках Державної казначейської служби, внаслідок здійснення витрат в обсягах, менших від надходжень, збільшився на 5 млрд 726,4 млн грн, або 18,6 відс., – до 36 млрд 518,5 млн гривень.

4.2. Унаслідок девальвації гривні до іноземних валют і здійснення державних запозичень в обсязі, що перевищив витрати на погашення державного боргу, загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу за дев'ять місяців 2014 року зріс на 64,6 відсотка. Зокрема, девальвація гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг, спричинила його зростання на 225,9 млрд грн, або 38,6 відсотка. Збільшилося, порівняно із січнем – вереснем 2013 року, боргове навантаження на державний бюджет,

що спричинено збільшенням витрат на погашення й обслуговування державного боргу.

4.2.1. За дев'ять місяців поточного року державний і гарантований державою борг зріс на 377 млрд 695,0 млн грн, або 64,6 відс., – до 962 млрд 64,6 млн грн, у тому числі зовнішній борг – на 240 млрд 215,8 млн грн, або 80,0 відс., – до 540 млрд 496,7 млн грн, внутрішній – на 137 млрд 479,2 млн грн, або 48,4 відс., – до 421 млрд 567,9 млн грн (діаграма 12).

Діаграма 12. Державний і гарантований державою борг

У результаті частка зовнішнього боргу в загальній сумі державного і гарантованого державою боргу збільшилася на 4,8 відс. пункту – до 56,2 відс., частка боргу, номінованого в іноземній валюті зросла на 3,2 відс. пункту, що збільшує валютний ризик державного боргу.

За експертною оцінкою Рахункової палати, в умовах спаду економіки, очікуваного невиконання в запланованих обсягах доходів державного бюджету і подальшого здійснення державних запозичень загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу перевищить на кінець 2014 року 1,0 трлн грн і встановлену частиною другою статті 18 Бюджетного кодексу України граничну величину – 60,0 відс. номінального обсягу ВВП.

Державний борг зріс на 323 млрд 264,4 млн грн, або 67,3 відс., – до 803 млрд 483,0 млн грн, що на 51,2 відс. спричинено девальвацією гривні до іноземних валют (165,4 млрд грн) і на 48,8 відс. – перевищенням на 157 млрд 880,5 млн грн, або в 3,2 раза, суми державних запозичень над обсягом витрат на погашення державного боргу.

Державний зовнішній борг збільшився на 188 млрд 316,7 млн грн, або 84,3 відс., – до 411 млрд 575,7 млн грн унаслідок девальвації гривні, яка спричинила його збільшення на 135,7 млрд грн, або 72,1 відс. приросту, і чистого зовнішнього залучення в сумі 52 млрд 607,8 млн грн, або 27,9 відсотка.

Збільшення державного внутрішнього боргу на 134 млрд 947,7 млн грн, або 52,5 відс., – до 391 млрд 907,3 млн грн, спричинено перевищенням внутрішніх запозичень над витратами на погашення внутрішнього боргу на 105 млрд 272,7 млн грн, або 78,0 відс. приросту, і девальвацією гривні до долара США та євро – на 29,7 млн грн, або 22,0 відсотка. Темпи зростання державного боргу, порівняно з відповідним періодом минулого року, збільшилися в 5,2 раза – з 13,0 відс. до 67,3 відсотка.

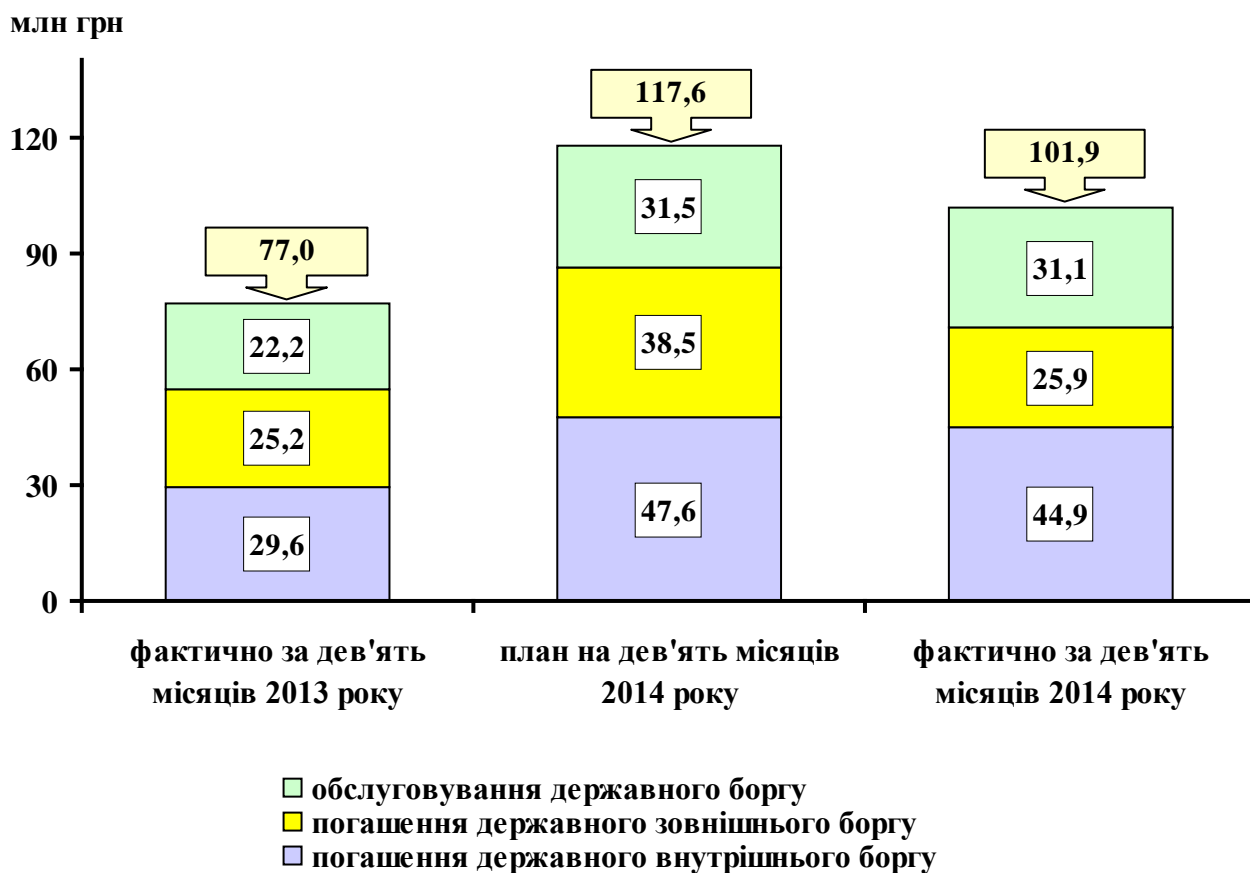
Гарантований державою борг збільшився на 54 млрд 430,6 млн грн, або 52,3 відс., що спричинено девальвацією гривні до іноземних валют і отриманням Національним банком частини другого траншу Міжнародного валютного фонду в сумі, еквівалентній 5,1 млрд гривень. При цьому державні гарантії у звітному періоді не надавалися.

4.2.2. Витрати на погашення й обслуговування державного боргу здійснені в межах бюджетних призначень на січень – вересень 2014 року, однак зросли, порівняно з відповідним періодом 2013 року, що збільшило боргове навантаження на державний бюджет.

Витрати на погашення й обслуговування державного боргу за дев'ять місяців 2014 року становили 101 млрд 887,9 млн грн, що на 15 млрд 751,6 млн грн, або 13,4 відс., менше планових призначень на звітний період, у тому числі на погашення внутрішнього боргу – 44 млрд 921,0 млн грн, що менше плану на 2 млрд 716,1 млн грн, або 5,7 відс., на обслуговування державного боргу – 31 млрд 101,8 млн грн, що менше плану на 371,2 млн грн, або 1,2 відс., на погашення зовнішнього боргу – 25 млрд 865,1 млн грн, що менше плану на 12 млрд 664,3 млн грн, або 32,9 відсотка.

Порівняно з відповідним періодом 2013 року, витрати на погашення й обслуговування державного боргу зросли на 24 млрд 832,5 млн грн, або 32,2 відс., у тому числі витрати на погашення державного внутрішнього боргу – на 15 млрд 282,6 млн грн, або 51,6 відс., видатки на обслуговування державного боргу – на 8 млрд 880,4 млн грн, або 40,0 відс., витрати на погашення зовнішнього боргу – на 669,5 млн грн, або 2,7 відс. (діаграма 13).

Діаграма 13. Витрати на погашення й обслуговування державного боргу

Як наслідок, збільшилося боргове навантаження на державний бюджет. Зокрема, співвідношення витрат державного бюджету на погашення й обслуговування державного боргу до доходів державного бюджету збільшилося на 8,4 відс. пункту – до 39,1 відс., частка видатків на обслуговування державного боргу у видатках державного бюджету зросла на 2,6 відс. пункту – до 10,4 відсотка.

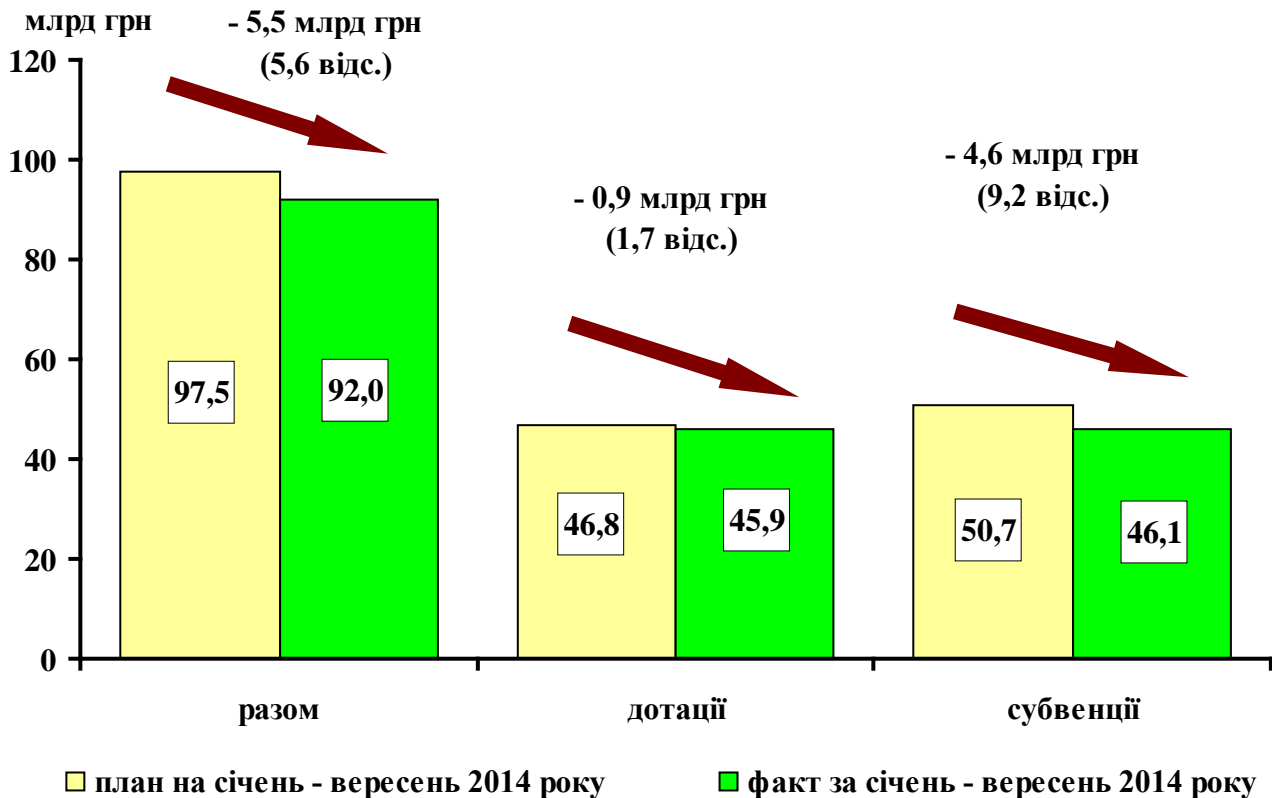
V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

5.1. У звітному періоді за рахунок трансфертів з державного бюджету сформовано 55,4 відс. доходів місцевих бюджетів, що на 3,5 відс. пункту більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Кошти місцевих бюджетів спрямовувалися переважно на поточні видатки для виконання делегованих державних повноважень у галузях освіти, охорони здоров'я і соціального захисту. На капітальні видатки спрямовано лише 5,3 відс., що не сприяє розбудові регіональної інфраструктури, обмежує можливості підвищувати рівень і якість надання суспільних послуг населенню.

У січні – вересні поточного року планувалося надати з державного бюджету місцевим бюджетам трансфертів на суму 97 млрд 484,3 млн грн, з яких перераховано – 92 млрд 003,2 млн грн, або 94,4 відс., що

на 9 млрд 498,3 млн грн, або 11,5 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року (діаграма 14).

Діаграма 14. Трансферти, надані з державного бюджету місцевим бюджетам

5.1.1. Дотації надані місцевим бюджетам у сумі 45 млрд 932,3 млн грн, або 98,3 відс. плану на січень – вересень поточного року, що на 3 млрд 316,9 млн грн, або 7,8 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Питома вага дотацій у доходах місцевих бюджетів зросла на 0,9 відс. пункту – до 27,7 відсотка.

У зв'язку з ненадходженням у запланованих обсягах на деяких територіях доходів загального фонду державного бюджету, від суми яких за встановленими законом про державний бюджет нормативами щоденних відрахувань визначаються обсяги дотації вирівнювання для перерахування місцевим бюджетам, у звітному періоді місцеві бюджети отримали дотацію вирівнювання в загальній сумі 44 млрд 985,8 млн грн, або 98,2 відс. плану на січень – вересень, що на 3 млрд 266,3 млн грн, або 7,8 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Частка дотації вирівнювання в доходах місцевих бюджетів зросла на 0,8 відс. пункту і становила 27,1 відсотка.

Інші передбачені у державному бюджеті дотації надані місцевим бюджетам у запланованих на січень – вересень поточного року обсягах у загальній сумі 946,5 млн гривень. Зокрема, додаткова дотація на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів надана у сумі 769,4 млн грн, що

на 94,2 млн грн, або 14,0 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року; додаткова дотація на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку суб'єктам космічної діяльності, літакобудування, суднобудування і кінематографії – 108,6 млн грн, що більше на 10,0 млн грн, або 10,1 відс.; додаткова дотація обласному бюджету Донецької області на здійснення видатків, пов'язаних із реалізацією заходів із підвищення рівня надання суспільних послуг, – 21,8 млн грн (у 2013 році ця додаткова дотація з державного бюджету не виділялася).

5.1.2. За дев'ять місяців поточного року з державного бюджету надано місцевим бюджетам субвенцій у загальній сумі 46 млрд 70,9 млн грн, або 90,8 відс. плану звітного періоду, що на 6 млрд 181,4 млн грн, або 15,5 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Частка субвенцій у доходах місцевих бюджетів зросла на 2,6 відс. пункту – до 27,7 відсотка.

Для забезпечення фактичних зобов'язань місцевих бюджетів з надання пільг, субсидій, допомоги окремим категоріям громадян з державного бюджету перераховано місцевим бюджетам п'ять субвенцій на суму 38 млрд 603,8 млн грн, або 93,2 відс. плану, що становить 83,8 відс. наданих у звітному періоді субвенцій і на 2 млрд 851,9 млн грн, або 8,0 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, зокрема, на:

- виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям надано субвенцію в сумі 31 млрд 469,0 млн грн, або 96,4 відс. плану, що на 2 млрд 461,7 млн грн, або 8,5 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, і зумовлено насамперед підвищенням розмірів прожиткового мінімуму (з 1 грудня 2013 року на 6,0 відс.) для визначення такої допомоги та збільшенням народжуваності дітей;

- надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг – 4 млрд 733,0 млн грн, або 76,7 відс., що більше на 304,8 млн грн, або 6,9 відс.;

- надання пільг з послуг зв'язку, компенсації за пільговий проїзд та інших пільг – 1 млрд 361,9 млн грн, або 95,2 відс., що більше на 4,1 млн грн, або 0,3 відс.;

- надання пільг і житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу – 655,2 млн грн, або 89,0 відс. плану, що більше на 34,1 млн грн, або 5,5 відс.;

- виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом

„гроші ходять за дитиною” – 384,7 млн грн, або 93,3 відс. плану, що більше на 47,2 млн грн, або 14,0 відсотка.

Передбачені в державному бюджеті субвенції на інші цілі надані місцевим бюджетам у сумі 7 млрд 467,1 млн грн, або 80,0 відс. плану на січень – вересень поточного року, що на 3 млрд 329,5 млн грн, або 80,5 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, зокрема, на:

- погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання і водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії і послуг з централізованого водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування, – 4 млрд 884,5 млн грн, або 79,8 відс. плану звітного періоду;

- будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання вулиць та доріг комунальної власності у населених пунктах – 1 млрд 717,7 млн грн, або 98,9 відсотка.

При цьому міському бюджету міста Дніпропетровська не надана з державного бюджету субвенція на завершення будівництва метрополітену в м. Дніпропетровськ у сумі 467,5 млн гривень.

5.1.3. Несвоєчасне прийняття рішень щодо порядків і умов надання окремих субвенцій негативно впливало на проведення відповідних видатків.

Так, у зв'язку з тим, що у звітному періоді рішення щодо порядків і умов надання деяких субвенцій не прийнято, місцеві бюджети не отримали кошти за двома субвенціями на загальну суму 142,1 млн гривень.

Зокрема, у поточному році за рахунок надходження до спеціального фонду державного бюджету збору на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, передбачено надати місцевим бюджетам субвенцію на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, у сумі 183,8 млн грн, з яких у січні – вересні – 137,1 млн гривень. За дев'ять місяців поточного року до державного бюджету надходження вказаного збору становили 161,6 млн гривень. Проте, оскільки Кабінет Міністрів України не вніс відповідних змін до порядку й умов надання зазначеної субвенції, кошти місцевим бюджетам у звітному періоді не надані.

Також за рахунок надходження до спеціального фонду державного бюджету відрахувань коштів, отриманих від проведення державних лотерей в Україні, ще у лютому – квітні поточного року передбачалося надати з державного бюджету місцевим бюджетам субвенцію на проведення заходів з відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка в сумі 5,0 млн гривень. Проте внаслідок затвердження Кабінетом Міністрів

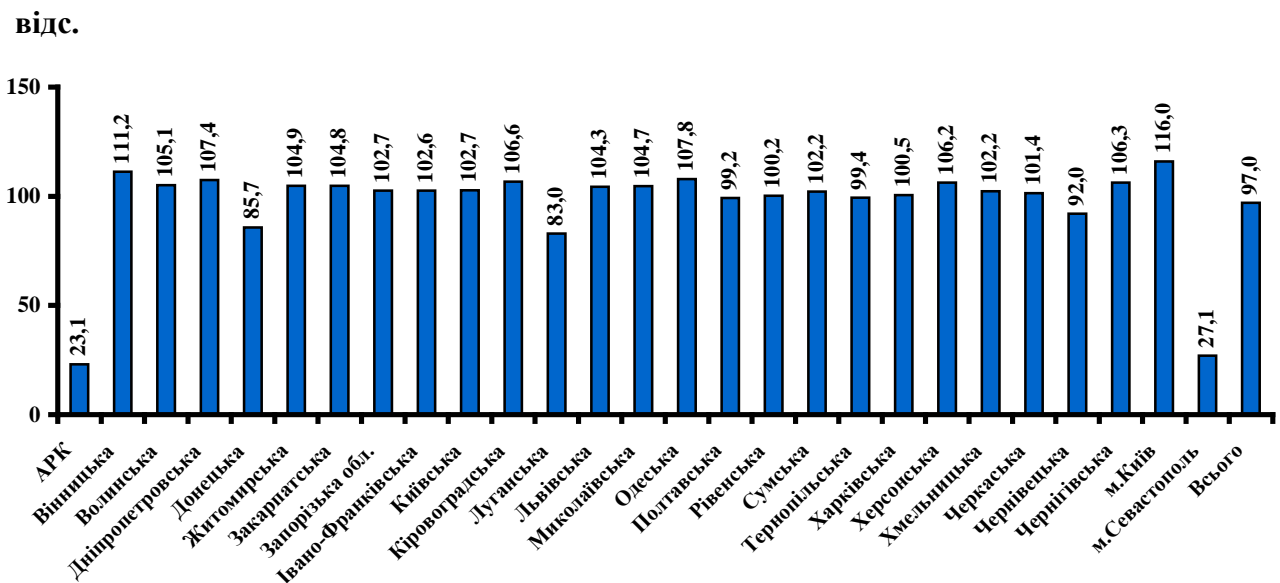
України порядку й умов надання вказаної субвенції постановою від 16.10.2014 № 549, яка набрала чинності з 29 жовтня поточного року, кошти місцевим бюджетам у звітному періоді не надані.

5.2. Доходи місцевих бюджетів становили 166 млрд 127,0 млн грн, або 68,1 відс. річного плану (243 млрд 769,3 млн грн), і зросли, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, на 7 млрд 236,6 млн грн, або 4,6 відсотка.

При цьому доходи бюджетів Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, Луганської області і Донецької області зменшилися, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, відповідно на 5 млрд 227,2 млн грн, або 72,9 відс., на 980,4 млн грн, або 69,2 відс., на 866,2 млн грн, або 12,6 відс., і на 707,2 млн грн, або 4,8 відсотка.

Власні та закріплені доходи місцевих бюджетів, порівняно з відповідним періодом попереднього року, зменшилися на 2 млрд 261,7 млн грн, або 3,0 відс., і становили 74 млрд 123,8 млн грн, або 65,1 відс. річного плану. Їх частка в загальному обсязі доходів зменшилася на 3,5 відс. пункту – до 44,6 відсотка. Водночас власні та закріплені доходи бюджетів Автономної Республіки Крим, Донецької області, м. Севастополя і Луганської області зменшилися відповідно на 3 млрд 198,9 млн грн, або 76,9 відс., на 1 млрд 305,9 млн грн, або 14,3 відс., на 651,5 млн грн, або 72,9 відс., та на 560,6 млн грн, або 17,1 відсотка. Також зменшилися ці доходи ще в двох областях: Чернівецькій – на 77,0 млн грн, або 8,0 відс. і Полтавській – на 24,1 млн грн, або 0,9 відсотка. У решті регіонів власні та закріплені доходи збільшилися (діаграма 15).

Діаграма 15. Власні і закріплені доходи місцевих бюджетів за 9 місяців 2014 року, порівняно з відповідним періодом 2013 року (у відсотках)

Внаслідок зниження рівня зайнятості населення надходження основного бюджетоутворюючого податку місцевих бюджетів – податку на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами із заробітної плати платника податків, зменшилися на 1 млрд 420,9 млн грн, або 3,5 відс., – до 39 млрд 125,3 млн гривень. Також зменшилися надходження акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) – на 659,7 млн грн, або 80,6 відс.; плати за землю – на 431,4 млн грн, або 4,5 відс.; плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством, – на 412,1 млн грн, або 13,2 відс.; податку на прибуток підприємств – на 340,0 млн грн, або 61,0 відс.; збору за першу реєстрацію колісних транспортних засобів (фізичних осіб) – на 275,3 млн грн, або 62,0 відсотка.

Водночас збільшилися, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, з власних і закріплених доходів місцевих бюджетів обсяги коштів з інших джерел власних надходжень бюджетних установ – на 1 млрд 252,6 млн грн, або 40,3 відс.; єдиного податку – на 537,0 млн грн, або 11,2 відс.; податку на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку інших, ніж заробітна плата, – на 435,4 млн грн, або 24,8 відсотка.

Розширення у 2014 році бази податків, які належать місцевим бюджетам, не призвело до значного зростання їх доходів у січні – вересні поточного року. Так, із введених з початку поточного року податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, від фізичних осіб до місцевих бюджетів надійшло 8,7 млн грн, податку на доходи фізичних осіб із суми пенсійних виплат або щомісячного довічного грошового утримання – 7,9 млн грн і податку на доходи фізичних осіб із доходу від процентів – 0,1 млн гривень.

З власних і закріплених доходів місцевих бюджетів найбільшими стали надходження податку на доходи фізичних осіб – 61,5 відс. загального обсягу, плати за землю – 12,4 відс., власних надходжень бюджетних установ – 9,5 відс. та єдиного податку – 7,2 відсотка.

5.3. Видатки місцевих бюджетів проведені загалом у сумі 158 млрд 883,5 млн грн, або 61,8 відс. річного плану, що більше, ніж у відповідному періоді попереднього року, на 1 млрд 419,2 млн грн, або 0,9 відсотка. Частка видатків місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету зменшилася на 0,3 відс. пункту – до 43,2 відсотка. Рівень виконання річного плану видаткової частини місцевих бюджетів за дев'ять місяців 2014 року зменшився на 4,8 відс. пункту.

При цьому видатки бюджетів Автономної Республіки Крим, Донецької і Луганської областей та м. Севастополя, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, зменшилися відповідно на 5 млрд 296,2 млн грн, або 74,0 відс., на 1 млрд 585,1 млн грн, або 11,3 відс., на 1 млрд 576,3 млн грн, або 22,7 відс., і на 995,8 млн грн, або 77,5 відсотка.

У результаті недонадходження до місцевих бюджетів доходів, які враховані при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, до державного бюджету перераховано з місцевих бюджетів 1 млрд 460,2 млн грн, або 96,8 відс. обсягу, передбаченого розписом на січень – вересень поточного року. Зокрема, найбільше до державного бюджету перераховано коштів з бюджету м. Києва – 841,0 млн грн, або 57,6 відс. загального обсягу, і Донецької області – 155,1 млн грн, або 10,6 відсотка.

Переважну частину коштів місцевих бюджетів (разом 80,5 відс.) спрямовано на освіту – 50 млрд 994,5 млн грн, або 32,1 відс., соціальний захист і соціальне забезпечення – 43 млрд 637,1 млн грн, або 27,5 відс., та охорону здоров'я – 33 млрд 347,0 млн грн, або 21,0 відсотка. Порівняно з аналогічним періодом попереднього року, найбільше збільшилися частки видатків на житлово-комунальне господарство – на 2,5 відс. пункту і соціальний захист та соціальне забезпечення – на 1,2 відс. пункту, водночас зменшилися частки видатків на освіту – на 2,0 відс. пункту й економічну діяльність – на 0,7 відс. пункту.

Поточні видатки проведено в сумі 150 млрд 468,2 млн грн, або 94,7 відс. загального обсягу видатків місцевих бюджетів. Найбільше коштів спрямовано на оплату праці і нарахування на заробітну плату – 69 млрд 255,3 млн грн, що, порівняно із січнем – вереснем попереднього року, менше на 6 млрд 299,3 млн грн, або 8,3 відс. (їхня частка зменшилася на 4,4 відс. пункту – до 43,6 відс. загального обсягу видатків). Капітальні видатки виконано у сумі 8 млрд 415,3 млн грн, або 31,6 відс. річного плану, що менше, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 1 млрд 456,3 млн грн, або 14,8 відс. (їхня частка становила 5,3 відс. і зменшилася на 1,0 відс. пункту).

На захищені видатки спрямовано 130 млрд 104,4 млн грн, або 81,9 відс. загального обсягу видатків місцевих бюджетів.

Для забезпечення проведення захищених видатків загального фонду місцевих бюджетів з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів з початку року надано позик у сумі 24 млрд 843,1 млн грн, що на 12 млрд 746,5 млн грн, або 33,9 відс., менше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Заборгованість на 1 жовтня 2014 року за цими позиками становила 1 млрд 985,6 млн гривень. Найбільше позик надано бюджету м. Києва – 6 млрд 215,4 млн грн, або 25,0 відс., бюджетам Луганської області – 1 млрд 634,4 млн грн, або 6,6 відс., і Донецької області – 1 млрд 472,6 млн грн, або 5,9 відсотка.

Крім того, за результатами виконання місцевих бюджетів на суми невиконання у звітному періоді розрахункових обсягів кошика доходів місцевих бюджетів, визначених у законі про державний бюджет, упродовж лютого – березня поточного року місцевим бюджетам надано середньострокових позик на суму 53,9 млн гривень. У квітні – вересні поточного року ці позики не надавалися. На 1 жовтня 2014 року заборгованість

за середньостроковими позиками, які надавалися місцевим бюджетам упродовж 2009 – 2013 років і лютого – березня поточного року, становила 9 млрд 508,2 млн грн, що на 203,9 млн грн, або 2,1 відс., менше, ніж на початок року.

5.4. З початку року дебіторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів місцевих бюджетів збільшилася, а кредиторська заборгованість – зменшилася, проте її обсяги залишилися значними.

Дебіторська заборгованість збільшилася на 521,1 млн грн, або 46,5 відс., – до 1 млрд 640,8 млн грн, з неї прострочена – 276,0 млн грн, або 16,8 відс. загального обсягу. Збільшення відбулося в основному за капітальними трансфертами підприємствам (установам, організаціям) – на 228,6 млн грн, або в 3,5 раза; за капітальними ремонтами – на 118,0 млн грн, або у 3,1 раза; у капітальному будівництві (придбанні) інших об'єктів – на 74,6 млн грн, або в 2,8 раза. Найбільші суми дебіторської заборгованості рахувалися за розпорядниками й одержувачами коштів бюджетів м. Києва – 278,9 млн грн, або 17,0 відс. загального обсягу, Запорізької області – 138,9 млн грн, або 8,5 відс., і Донецької області – 130,0 млн грн, або 7,9 відсотка.

Кредиторська заборгованість зменшилася на 1 млрд 959,4 млн грн, або 21,1 відс., – до 7 млрд 318,1 млн грн, з неї прострочена – 2 млрд 461,2 млн грн, або 33,6 відсотка. Проте значно збільшилася заборгованість з оплати праці і нарахувань на заробітну плату – на 1 млрд 473,1 млн грн, або в 12,3 раза; окремих заходів з реалізації державних регіональних програм, не віднесених до заходів розвитку, – на 248,8 млн грн, або у 2,5 раза; за капітальними трансфертами підприємствам (установам, організаціям) – на 168,1 млн грн, або в 5,8 раза; субсидій та поточних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) – на 130,0 млн грн, або 60,4 відсотка. Найбільша кредиторська заборгованість рахувалася за розпорядниками й одержувачами коштів бюджету м. Києва – 1 млрд 82,4 млн грн, або 14,8 відс. загального обсягу; Донецької області – 961,3 млн грн, або 13,1 відс.; Дніпропетровської області – 695,7 млн грн, або 9,5 відс., і Луганської області – 613,0 млн грн, або 8,4 відсотка.

5.5. Загальний обсяг боргових зобов'язань місцевих бюджетів з початку року збільшився.

За січень – вересень 2014 року місцевий борг збільшився на 4 млрд 92,9 млн грн, або 19,4 відс., і становив на кінець вересня 25 млрд 191,2 млн грн, з них внутрішній – 17 млрд 976,0 млн грн, зовнішній – 7 млрд 215,2 млн гривень. Зокрема, внутрішні зобов'язання за коштами єдиного казначейського рахунку становили 11 млрд 493,8 млн грн, цінними паперами місцевих бюджетів – 5 млрд 792,8 млн грн, позиками банків і

фінансових установ – 571,2 млн гривень. Найбільший обсяг боргу рахується за бюджетом м. Києва – 17 млрд 224,1 млн грн, або 68,4 відс. місцевого боргу.

Гарантовані територіальними громадами борги становили 2 млрд 920,3 млн грн, із них зовнішні – 2 млрд 281,9 млн грн, з яких 1 млрд 149,5 млн грн, або 50,4 відс., рахуються за бюджетом м. Києва.

* * *

ПІДСУМОВУЮЧИ ВИСНОВКИ, КОЛЕГІЯ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ ВІДЗНАЧАЄ:

1. Скорочення ділової активності в умовах зниження експорту товарів, впливу прямих іноземних інвестицій і недостатнього банківського кредитування негативно вплинуло на виконання державного бюджету в січні – вересні 2014 році, водночас ціновий чинник сприяв його виконанню.

2. Доходи державного бюджету у січні – вересні становили 260,9 млрд грн, або 68,3 відс. річного плану, з них доходи загального фонду – 228,7 млрд грн, що менше від плану звітного періоду на 8,1 млрд грн, або 3,4 відсотка.

Порівняно із січнем – вереснем 2013 року, доходи державного бюджету загалом зросли на 10,1 млрд грн, або 4,0 відс., що значною мірою зумовлено внесенням змін до податкового законодавства в частині запровадження нових платежів і підвищення ставок окремих податків, а також девальвацією гривні до іноземних валют.

У звітному періоді платникам податку на додану вартість, навіть з урахуванням відшкодування 6,7 млрд грн облігаціями внутрішньої державної позики, відшкодовано на 2,1 млрд грн, або 4,9 відс., менше, ніж у відповідному періоді попереднього року, при цьому залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість з початку 2014 року збільшилися в 1,4 раза.

За умов розстрочення 7,2 млрд грн податкових зобов'язань і списання 2,2 млрд грн податкового боргу заборгованість платників податків перед державним бюджетом з початку поточного року зростає в 2,1 раза – до 19,0 млрд гривень.

3. Видатки державного бюджету проведені в сумі 298,8 млрд грн, або 65,3 відс. річного плану, що на 13,5 млрд грн, або 4,7 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Кошти державного бюджету переважно спрямовано на поточні видатки у сумі 294,3 млрд грн,

або 98,5 відс. загального обсягу, тоді як на капітальні видатки – 4,5 млрд грн, або 1,5 відс., що менше, ніж у січні – вересні попереднього року на 6,5 млрд грн, або 59,2 відсотка.

У найбільших обсягах кошти державного бюджету спрямовано на міжбюджетні трансферти – 92,0 млрд грн, або 30,8 відс. загального обсягу видатків державного бюджету, соціальний захист пенсіонерів – 61,0 млрд грн, або 20,4 відс., обслуговування боргових зобов'язань – 31,1 млрд грн, або 10,4 відсотка.

4. Дефіцит державного бюджету за дев'ять місяців 2014 року становив 40,1 млрд грн, або 49,9 відс. планового річного обсягу, і на 4,9 млрд грн, або 13,9 відс., перевищив дефіцит за той же період 2013 року.

Фінансування державного бюджету здійснювалося переважно за рахунок державних запозичень, частка яких у загальній сумі надходжень до державного бюджету, порівняно із січнем – вереснем 2013 року, зросла з 29,6 відс. до 46,6 відсотка. Перевищення в 3,2 раза державних запозичень над витратами на погашення державного боргу і девальвація гривні до іноземних валют призвели до збільшення державного боргу на 67,3 відс. – до 803,5 млрд гривень. Загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу зріс на 64,6 відс. – до 962,1 млрд гривень.

Витрати на погашення й обслуговування державного боргу збільшилися, порівняно з відповідним періодом 2013 року, на 24,8 млрд грн, або 32,2 відс., – до 101,9 млрд гривень.

ПРОПОЗИЦІЇ

Для покращення управління коштами державного бюджету і вдосконалення бюджетного процесу доцільно:

- вжити додаткових заходів щодо скорочення обсягів податкового боргу перед державним бюджетом;
- ініціювати внесення змін до Бюджетного кодексу України з метою оптимізації захищених видатків бюджету;
- посилити контроль головних розпорядників бюджетних коштів за своєчасним поверненням до державного бюджету раніше наданих кредитів з метою недопущення виникнення та/або зростання простроченої заборгованості перед державним бюджетом;
- прискорити внесення змін до податкового і бюджетного законодавства щодо реформування міжбюджетних відносин за рахунок перерозподілу завдань, повноважень та ресурсів на державному, регіональному і місцевому рівнях,

підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування;

- вжити заходів щодо недопущення перевищення граничної величини співвідношення загального обсягу державного та гарантованого державою боргу до ВВП, встановленої частиною другою статті 18 Бюджетного кодексу України;

- обмежити законодавчо частку як державного, так і гарантованого державою боргу, номінованого в іноземній валюті.

МАГУТА Р. М.

ГОЛОВА РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ